

Forprosjekt til levetårundersøkelsen blant innvandrere 2026

TALL

SOM
FORTELLER

NOTATER /
DOCUMENTS

2024/18

Frøydis Strøm, Erling Haakerud Kvalø, Rebekka Arnesen og Lars Østby

I serien Notater publiseres dokumentasjon, metodebeskrivelser, modellbeskrivelser og standarder.

© Statistisk sentralbyrå

Publisert: 7. mars 2024

ISBN 978-82-587-1941-7 (elektronisk)

ISSN 2535-7271 (elektronisk)

Standardtegn i tabeller	Symbol
Ikke mulig å oppgi tall Tall finnes ikke på dette tidspunktet fordi kategorien ikke var i bruk da tallene ble samlet inn.	.
Tallgrunnlag mangler Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.	..
Vises ikke av konfidensialitetshensyn Tall publiseres ikke for å unngå å identifisere personer eller virksomheter.	:
Desimaltegn	,

Forord

Dette notatet er skrevet på oppdrag for Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID), som en del av samarbeidsavtalen for migrasjons- og integreringsrelatert statistikk og analyser. Hensikten med det er å gi et bedre grunnlag for å ta beslutninger om hvordan man bør og kan innhente kunnskap om levekår blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre som bor i Norge.

Spesielt skal notatet gi et grunnlag for å ta en avgjørelse om hvorvidt det er behov for en ny runde av en utvalgsundersøkelse om innvandreres levekår, slik det har vært gjort i 1983, 1995, 2006 og 2016. Et tilsvarende notat ble utarbeidet som grunnlag for undersøkelsen i 2016 (Henriksen, et al. 2012).

Denne publikasjonen er utarbeidet av Frøydis Strøm, Erling Haakerud Kvalø, Rebekka Arnesen og Lars Østby, alle ved Seksjon for befolkningsstatistikk. AID har finansiert arbeidet med notatet.

Statistisk sentralbyrå, 26.02.2024

Ann-Kristin Brændvang

Sammendrag

Kunnskap om innvandreres levekår kan i hovedsak fås gjennom registerdata og utvalgsundersøkelser. Vi vil i dette notatet gjennomgå hva slags kunnskap vi allerede har om innvandreres levekår ut fra registerdata og andre undersøkelser som gjennomføres i Statistisk sentralbyrå (SSB), og hvilke kunnskapshull som kan dekket av en ny levekårsundersøkelse blant innvandrere (LKI).

Siden forrige LKI ble gjennomført er det kommet nye og forbedrede registerdata som kan brukes til å gi oss informasjon om mange sider ved innvandreres levekår. Registerdata kan gi grunnlag for løpende beskrivelser av innvandreres levekår, og endringer i disse, slik det er blitt gjort i SSB i en årrekke. Registerdata kan også kobles på utvalgsundersøkelser for å gi utfyllende opplysninger om for eksempel husholdninger, familie, bolig, arbeid og inntekt.

SSB gjennomfører flere utvalgsundersøkelser som kan si mye om befolkningens levekår, basert på representative utvalg av hele befolkningen. Siden personer med innvandrerbakgrunn utgjør 20 prosent av befolkningen, er de representert i disse undersøkelsene. I noen undersøkelser er de representert i egne tilleggsutvalg. Utvalgene av innvandrere er ofte små, og gir ikke grunnlag for detaljerte analyser av innvandrernes levekår. SSBs ordinære levekårsundersøkelser kan i enkelte tilfeller brukes til å si noe om innvandreres levekår, de kan imidlertid ikke brukes til å si noe om innvandreres levekår brutt ned på mindre grupper, som for eksempel landbakgrunn.

God kunnskap om innvandreres levekår kan skaffes ved å trekke tilleggsutvalg av innvandrere til andre levekårsundersøkelser. I et spørreskjema som har som mål å kartlegge innvandreres levekår, vil det imidlertid være nødvendig å også ha innvandrerspesifikke spørsmål, noe som ikke lar seg gjøre i en generell undersøkelse for hele befolkningen. Det vil være hensiktsmessig å ha egne levekårsundersøkelser blant innvandrere om utvalgte tema som er relevante for denne målgruppen.

Det viktigste formålet med en egen intervjuundersøkelse om innvandreres levekår er å gi kunnskap om deres levekår som man ikke får gjennom andre kilder, å se ulike levekårsområder i sammenheng, og å sammenligne innvandreres levekår over tid, med befolkningen generelt og innad i innvandrergruppa. Sammenligning med befolkningen generelt krever at man henter spørsmål fra utvalgsundersøkelser som allerede eksisterer i SSB, først og fremst levekårsundersøkelsene. Formålet med å sammenligne innvandreres levekår tilbake i tid krever at man fortsatt stratifiserer populasjonen etter landbakgrunn, slik at man kan følge utviklingen over tid for enkeltgrupper. Det forutsetter også lik avgrensning med hensyn til botid. En slik stratifisering er dessuten nødvendig når man skal tilby intervju på respondentens eget språk, noe vi anbefaler.

Sammenlignet med forrige LKI må det vurderes å redusere antall spørsmål om noen temaer. Dette må sees i sammenheng med blant annet valg av innsamlingsmetode. Ved forrige LKI ble det brukt en kombinasjon av besøks- og telefonintervju. Dersom det innføres datainnsamling via webskjema, kan det innebære reduserte kostnader. Det vil imidlertid også bety at spørreskjema må gjøres kortere. Nye og forbedrede registerdata kan eventuelt brukes til å erstatte eller forenkle noen av spørsmålene.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
1. Registerdata om innvandrere	6
1.1. Publiseringer av statistikk om innvandrere fra register	6
1.2. Registerdata koblet på utvalgsdata ved LKI 2016.....	6
1.3. Nye og forbedrede registerdata for bruk ved LKI 2026	7
1.4. Analyserapporter basert på register- og utvalgsdata	9
1.5. Oppsummering	10
2. Erfaringer fra tidligere levekårsundersøkelser blant innvandrere	12
2.1. Utvalg	12
2.2. Svarprosent.....	13
2.3. Flerspråklig intervjukorps og oversetting av skjema.....	13
2.4. Innsamlingsmetode	14
2.5. Utvalg av norskfødte med innvandrerforeldre	14
2.6. Oppsummering	15
3. SSBs levekårsundersøkelser	16
3.1. EU-regulert del av undersøkelsen (EU-SILC).....	16
3.2. Innvandrere og tema i levekårsundersøkelsene	16
3.3. Tilleggsutvalg av innvandrere i levekårsundersøkelsene	17
3.4. Oppsummering	17
4. Andre utvalgsundersøkelser	19
4.1. Tidsbruksundersøkelsen.....	19
4.2. Forbruksundersøkelsen	19
4.3. Undersøkelser om valgdeltakelse.....	20
4.4. European Social Survey.....	20
4.5. PIAAC.....	21
4.6. Kultur- og mediebruksundersøkelsene	21
4.7. Barnefamiliers tilsynsordninger.....	21
4.8. Arbeidskraftundersøkelsen (AKU)	22
4.9. Livskvalitetsundersøkelsen	22
4.10. Oppsummering	23
5. Behov for ny utvalgsundersøkelse om innvanderers levekår	24
5.1. Levekårsundersøkelsens formål	24
5.2. Levekårsundersøkelsens utvalg og populasjon	26
5.3. Utvalg av land	28
5.4. Bakgrunn for valg av land	28
5.5. Norskfødte med innvandrerforeldre.....	31
5.6. Tema for LKI 2026	35
5.7. Bruken av LKI 2016 internt i SSB og utenfor	38
5.8. Samarbeidspartnere.....	38
6. Innsamlingsmetode ved LKI 2026	40
6.1. Forprosjekt.....	40
6.2. Tre ulike innsamlingsdesign	40
7. Hvorfor LKI 2026 – konklusjoner og anbefalinger	43
Referanser	46

1. Registerdata om innvandrere

Registerdata er den viktigste kilden for publisering av statistikk om innvandrere, og gir muligheter for detaljerte statistikker og analyser. På grunnlag av registerdata publiserer SSB årlig mange offisielle statistikker, artikler og rapporter om personer med innvandrerbakgrunn i Norge.

SSBs registerdata om personer kan gi informasjon om innvandrere og deres norskfødte barn, og alle slike data kan kobles på utvalgsdata fra en eventuell levekårsundersøkelse blant innvandrere. Dette gjør at en rekke opplysninger ikke er nødvendig å hentes inn via spørreskjema, som gjør at det er mulig å redusere intervju lengden. Det er bare SSB som kan koble registerdata og utvalgsdata. Gitt at en ekstern aktør gjennomfører en survey, og innhenter samtykke til registerkobling, må surveydata sendes til SSB for påkobling av registerdata og deretter aidentifiseres.

1.1. Publiseringer av statistikk om innvandrere fra register

SSB publiserer mye statistikk på grunnlag av registerdata. En oversikt over tema for innvandrerrelatert statistikk finnes her: <https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere>

Dette omfatter statistikker, nyhetsartikler (tidligere Dagens Statistikk – DS) og tabeller i statistikkbanken som oppdateres jevnlig. I tillegg publiserer SSB analyseartikler og monitorer (enten artikler eller rapporter) som videreføres fra år til år. SSB har en omfattende samarbeidsavtale med AID, der det gis årlige finansieringer for en rekke prosjekter og publikasjoner med innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i fokus (se kapittel 1.4).

Mange statistikker om innvandrere utgis én gang i året, og gir mye og variert informasjon om innvandreres levekår. Det handler om alt fra deltakelse i utdanningssystemet, sysselsetting, arbeidsledighet, sosialhjelp, trygd, inntekt, valgdeltakelse, roller i næringslivet, i tillegg til de mange statistikkene om innvandrernes demografi.

Ved bruk av registerdata til statistiske formål unngår man usikkerheten som er knyttet til små utvalg og skjevheter. Likevel vil det også i registrene være feilkilder, som for eksempel at personer har flyttet eller utvandret uten å melde fra til folkeregistret (Krokedal et al., 2024), Eller bor på adresser de ikke er registrert på i folkeregistret.

De faste statistikkene gir mye informasjon om innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Dersom brukerne av statistikken ønsker mer detaljerte tall, brukes datagrunnlaget til å gi opplysninger brutt ned på grupper som er av interesse for dem. Det er potensiale for stadig nye analyser på grunnlag av SSBs registerdata, så lenge anonymitetshensyn ivaretas.

1.2. Registerdata koblet på utvalgsdata ved LKI 2016

Registerdata kan kobles på alle utvalgsundersøkelser, inkludert en eventuell levekårsundersøkelse blant personer med innvandrerbakgrunn, så lenge respondentene samtykker til det (jf. Personopplysningsloven § 8)¹. For å sikre at personene som blir trukket ut til å være med i undersøkelsen gir informert samtykke til deltakelse og registerkobling (jf. Personopplysningsloven § 2 nr. 7), opplyser SSB alltid om slike registerkoblinger i brevet som sendes til intervjuobjektene i forkant (IO-brevet). I praksis tolkes det slik at registrene som ønskes benyttet til å supplere intervjudataene, må være nevnt i IO-brevet.

Tabell 1.1 gir en oversikt over variabler som ble koblet på LKI 2016 fra ulike typer registre.

¹ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-38>

Tabell 1.1 Variabler koblet fra registre ved LKI 2016**Registervariabler**

Fødeland
Statsborgerskap
Innvandringskategori
Landbakgrunn som dekker 3 generasjoner
Botid i hele år ved utgangen av statistikkåret
Kjønn
Alder på intervjudtidspunktet
Alder (trekktidspunkt)
Alder ved utgangen av året
Sivilstand
Alder ved innvandring
Status (f.eks. bosatt, utvandret, død)
Innvandringsgrunn
Utdanning fra utlandet
Merke for deltakelse i introduksjonsprogrammet
Yrkeskode
Antall ansatte
Husholdningstyper – Lages fra husholdningsboksen, etter opplegg fra EU-SILC
Kode for tett-/spredtbygde bostedsstrøk
Første bosettingsår
Mors innvandringsgrunn (norskfødte med innvandrerforeldre)
Fars innvandringsgrunn (norskfødte med innvandrerforeldre)
Utdanningsnivå – Nasjonal utdanningsdatabase
Utdanningsfagfelt – Nasjonal utdanningsdatabase
Inntektsvariabler fra inntekts- og formuesstatistikken for husholdninger
Registervariabler som brukes til frafallsvektning: kjønn, alder, bostedskommune

Kilde: Levekårsundersøkelsen blant personer med innvandrerbakgrunn 2016

I spørreskjema for LKI 2016 inngår det spørsmål om *husholdninger, bolig og arbeid*. Kvaliteten i registre med denne type informasjon er forbedret siden LKI 2016 ble gjennomført. Det kan derfor vurderes å koble ytterligere noen variabler fra register i stedet for å innhente informasjon fra respondentene. Dette vil innebære en besparelse av intervjudtiden.

Ved LKI 2016 ble noe av informasjonen fra de påkoblede registervariablene også spurt om i intervjuet, som fødeland, sivilstand, innvandringsår, innvandringsgrunn, sysselsetting, arbeidsledighet, deltakelse i undervisning og barns fødselsår. Dette ble gjort for å få opplysninger som der og da var av betydning for den videre gangen i intervjuet. Det kan også være nødvendig å spørre om opplysninger man kan få i register for å sjekke konsistens mellom intervjusvar og registerinformasjon og for eventuelt å supplere registerinformasjonen. Det er heller ikke alltid at intervjudata og registerdata måler akkurat det samme. Noen ganger kan det også være hensiktsmessig å spørre om forhold som først blir tilgjengelig som registeropplysninger relativt lang tid etter intervjuet.

Noen registervariabler brukes i forkant av datainnsamlingen som grunnlag for å trekke brutto-utvalget, som for eksempel kjønn, alder, bosted og landbakgrunn.

1.3. Nye og forbedrede registerdata for bruk ved LKI 2026

Ved forrige runde av LKI (2016) var det to typer informasjon fra register som var nye, eller hadde bedre kvalitet, som kunne kobles på utvalgsdata: husholdningsopplysninger og utdanning tatt i utlandet. Ved en eventuell ny levekårsundersøkelse i 2026 vil det være flere registerdata som er nye eller har forbedret kvalitet.

Folkeregisteret/FREG

Folkeregisteret/FREG er utgangspunktet for all demografisk statistikk, dertil innvandringsstatistikk. Ved en eventuell ny levekårsundersøkelse blant innvandrere vil det bli brukt som grunnlag for å trekke utvalg.

Uregistrert utvandring er en kjent begrensende faktor for befolkningsregistre, og i SSB er det gjort et arbeid for å estimere hvilke personer som med høy sannsynlighet ikke lenger befinner seg i Norge (Krokedal et al., 2024). Dette vil gjøre det lettere å trekke mer nøyaktige utvalg enn tidligere. Ved LKI 2016 var det et mindre antall avganger – drøye 2 prosent av bruttoutvalget som falt under denne kategorien. 75 prosent av alle avgangene falt fra bruttoutvalget på bakgrunn av at personen som var trukket ut hadde bodd i utlandet i seks måneder eller mer (Holmøy & Wiggen, 2017). Dette kan knyttes til uregistrert utvandring. SSB vil ved en eventuell LKI 2026 være bedre rustet til å trekke et utvalg med færre avganger enn tidligere.

Husholdningsregister

SSB publiserer årlige statistikker basert på registerdata om husholdninger, både bo- og kostholdninger, som kan være relevante for LKI 2026. Registerne inneholder opplysninger om husholdningstyper (aleneboende, par med og uten barn, enslige forsørgere m.m.), antall barn og voksne i husholdningen. I tillegg kan man få opplysninger som for eksempel antall sysselsatte/yrkestilknyttede og antall trygdede i husholdningene.

Et spesielt problem ved bruk av registeret vil være at det er avhengig av at hver person faktisk bor der de er registrert bosatt, siden alt baserer seg på folkeregistreringen. Uavhengig av registerets kvalitet bør det stilles noen spørsmål om familie og husholdning, for å konstatere at personene som er med i utvalget tilhører den registrerte husholdningen eller ikke. Hvis de ikke gjør det, bør det stilles enkle oppfølgingsspørsmål om familie og husholdning.

Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger

Fra 2004 har det vært mulig å bruke husholdningsopplysninger fra registre også i inntekts- og formuesstatistikken. Dette gjør at SSB har en heldekkende statistikk med både person og husholdning som statistisk enhet. Inntektsopplysninger påkobles fra ulike administrative datasystemer, blant annet hos Skatteetaten, NAV, Husbanken og Lånekassen. De fleste kontante inntekter inngår i statistikken, og omfatter yrkesinntekt (lønn og næringsinntekt), kapitalinntekter, skattepliktige og skattefrie overføringer som blir utbetalt i løpet av året. Inntekt er en viktig levekårsindikator, og kan for eksempel brukes til å si noe om lavinntekt og husholdningenes selvforsørgelse. I tillegg inneholder registeret opplysninger om formue og gjeld.

Boligregisteret

SSB har registerbasert statistikk om boforhold. Fra boligregisteret kan det derfor kobles opplysninger som boligtype, type eierskap (eie eller leie), antall bosatte, bruksareal, trangboddhet og litt informasjon om boligens standard og om den bygningen den ligger i. Statistikken ble publisert første gang i 2016, med data for 2015, og har hatt årlige publiseringer etter dette.

Gjennom intervjuer kan det stilles en rekke spørsmål om boligstandard, som råte, støy, mugg, etc. som det nye boligregisteret ikke dekker, og som er viktige levekårsindikatorer. I likhet med husholdningsregisteret, bør det også her konstateres at respondentene bor på den adressen de er registrert på eller ikke.

A-ordningen og System for persondata (SFP)

A-ordningen er en samordnet digital måte for arbeidsgivere å rapportere opplysninger om arbeidsforhold, inntekt og skattetrekk til Skatteetaten, NAV og SSB. Ordningen innebærer at SSB får

opplysninger om ansattes lønn, næring, arbeidstid, yrke samt arbeidsledighet direkte fra anmeldingen. Det foreligger månedlige data som inneholder en fullstendig situasjonsbeskrivelse om arbeid og lønn (SSB, 2020).

SFP er en registerbasert sysselsettingsstatistikk som også omfatter ikke-sysselsatte, og inneholder opplysninger om hvorvidt personene er under utdanning eller mottar ytelser (SSB, 2020).

SSB har derfor registeropplysninger om arbeidsmarkedsstatus og sysselsetting, og dermed informasjon om man er i utdanning, arbeid eller utenfor arbeidsmarkedet. I tillegg har vi informasjon om type yrke og arbeidstid for dem som er i jobb. Det gir imidlertid ikke informasjon om personenes egne opplevelser av å være i eller utenfor jobb. Selv om vi har registerinformasjon om arbeidsdeltakelse, kan det være naturlig å spørre om dette som inngang til spørsmål om hvordan respondenten opplever arbeidslivet.

Virksomhet- og foretaksregisteret (VoF)

VoF er et register med oversikt over alle foretak og virksomheter i Norge. Her fremkommer også alle styremedlemmer i virksomheter og foretak. Dette kan eksempelvis vise deltagelse i styrer for borettslag, idrettslag, korps og andre frivillige organisasjoner. Det må imidlertid legges til at deltagelse i frivillig sektor ofte tar andre former enn styreverv, og at disse ikke vil være registrert i VoF (SSB, 2020).

Manntallsdata

SSB har nå registerdata på hvorvidt en person stemmer ved valg. Tidligere har SSB hatt tilgang til utvalgsdata som viser hvor mange som har stemt ved kommune- og stortingsvalg. Fra og med valget 2021 har SSB tilgang til registeropplysninger om valgdeltagelse i hele befolkningen (SSB, 2021). Spørsmål som er knyttet til valg kommer gjerne i sammenheng med spørsmål knyttet til statsborgerskap og motivasjonen til å søke norsk statsborgerskap. Manntallsdata kan ikke gi en oversikt over motivasjonen til å søke norsk statsborgerskap, men vil være til hjelp for å se på sammenhenger mellom valgdeltagelse og statsborgerskapsstatus.

Norsk pasientregister (NPR)

NPR er et landsdekkende register med historikk tilbake til 1997. Det inneholder helseopplysninger om alle personer som har fått behandling i spesialisthelsetjenesten. Registeret ligger under Helsedirektoratet, og driftes av Folkehelseinstituttet (FHI) (FHI, 2023). SSB vil med hjemmel i Statistikkloven kunne få mulighet til å koble NPR mot våre dataregistre for statistikk- og analyseformål. NPR synes å inneholde alle helseopplysninger LKI kan tenkes å ha behov for.

1.4. Analyserapporter basert på register- og utvalgsdata

SSB gir ut flere faste og prosjektbaserte analyserapporter og artikler basert på registerdata eller utvalgsdata, med innvandreres levekår som tema. Flertallet av disse finansieres av AID, gjennom samarbeidsavtale for migrasjons- og integreringsrelatert statistikk og analyser. Som eksempler på dette viser tabell 1.2 en oversikt over utvalgte publikasjoner utgitt som en del av denne avtalen i 2023.

Tabell 1.2 Publikasjoner om innvanderrelatert statistikk i SSB, 2023

Publikasjoner	Finansiert av	Lenke til publikasjon
Rapport: Overføringsflyktninger i Norge 2023	AID	https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/artikler/overforingsflyktninger-i-norge-2023
Rapport: Unge med innvandrerbakgrunn i arbeid og utdanning 2022	AID	https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/artikler/unge-med-innvandrerbakgrunn-i-arbeid-og-utdanning-2022
Artikkel: 87 prosent av norskfødte med innvandrerforeldre er i arbeid eller utdanning	AID	https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/artikler/87-prosent-av-norskfodte-med-innvandrerforeldre-er-i-arbeid-eller-utdanning
Artikkel: Valgdeltakelsen økte blant de eldste	AID	https://www.ssb.no/valg/stortingsvalg/statistikk/valgdeltakelse/artikler/valgdeltakelsen-okte-blant-de-eldste
Artikkel: Større andel eldre velgere	AID	https://www.ssb.no/valg/stortingsvalg/statistikk/personer-med-stemmerett/artikler/storre_andel_eldre
Rapport: Sosial mobilitet blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	AID	https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/artikler/sosial-mobilitet-blant-innvandrere-og-norskfodte-med-innvandrerforeldre
Artikkel: Mange økonomisk utsatte blant enslige mindreårige flyktninger	AID	https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/artikler/mange-okonomisk-utsatte-blant-enslige-mindrearige-flyktninger
Rapport: Holdninger til innvandrere og innvandring 2023	AID	https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/artikler/holdninger-til-innvandrere-og-innvandring-2023
Artikkel: 2 av 10 vil at det skal bli lettere for flyktninger å få opphold i Norge	AID	https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/statistikk/holdninger-til-innvandrere-og-innvandring/artikler/2-av-10-vil-at-det-skal-bli-lettere-for-flyktninger-a-fa-opphold-i-norge
Artikkel: Få innvandrere i styre og ledelse i kulturnæringer	AID	https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/kultur/artikler/fa-innvandrere-i-styre-og-ledelse-i-kulturnaeringer
Rapport: Mediebruk blant personer med innvandrerbakgrunn 2022	Medietilsynet og AID	https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/tids-og-mediebruk/artikler/mediebruk-blant-personer-med-innvandrerbakgrunn-2022
Artikkel: Hvordan presterer flyktninger på skolebenken?	AID	https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/artikler/hvordan-presterer-flyktninger-pa-skolebenken
Artikkel: Flere innvandrere i midlertidige stillinger	AID	https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/artikler/flere-innvandrere-i-midlertidige-stillinger

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Ved å kartlegge hvilken informasjon vi har om innvandreres levekår fra før, vil vi kunne si noe om hvilke kunnskapshull som bør dekkes gjennom en ny levekårsundersøkelse. En eventuell fremtidig levekårsundersøkelse må sees i sammenheng med den type informasjon man får gjennom disse publikasjonene, og prioritere de viktigste behovene for supplering av denne informasjonen.

1.5. Oppsummering

SSB har mye og god registerinformasjon om innvandrere som er bosatt i Norge. Dette er nødvendig som grunnlag for utvalgstreking. Opplysninger fra registre kan dessuten brukes for å gjøre intervjuene i undersøkelsen kortere og enklere.

Mye registerinformasjon kan også kobles på i ettertid av intervjuene for å gi mer utfyllende opplysninger til analysearbeidet. I noen sammenhenger vil det være nyttig å supplere allerede eksisterende data med respondentenes egne oppfatninger av sin situasjon, og med deres erfaringer og holdninger.

SSB publiserer mange statistikker, artikler og rapporter som gir stadig mer kunnskap om innvandreres levekår. Det er likevel fortsatt kunnskapshull som kan dekkes av en levekårsundersøkelse.

Nye registeropplysninger er kommet til eller blitt forbedret siden LKI 2016, som tidligere ble innhentet via utvalgsundersøkelser. Likevel er det mange forhold ved innvandreres levekår som bare kan innhentes ved hjelp av spørreundersøkelser.

2. Erfaringer fra tidligere levekårsundersøkelser blant innvandrere

SSB har utført levekårsundersøkelser for innvandrere i 1983 (LKI 1983), i 1996 (LKI 1996), i 2006 (LKI 2006) og i 2016 (LKI 2016). Den siste undersøkelsen som ble gjennomført, LKI 2016, hadde åtte formål (Vrålstad & Wiggen, 2017):

1. Å få kunnskap om innvandrernes levekår
2. Å få kunnskap om viktige sider ved innvandrernes levekår som ikke fanges opp av registre
3. Sammenligne innvandrernes levekår med de generelle levekårene i Norge
4. Sammenligne levekår blant de store innvandrergруппene
5. Sammenligne levekår blant innvandrere på forskjellige tidspunkt
6. Se ulike variabler og tema i sammenheng
7. Sammenligne levekårene blant innvandrerne med deres norskfødte barns
8. Sammenligne innvandrerbefolkning på tvers av landegrensler

Formålene virket styrende for populasjon og utvalg. De vil også være førende for en eventuell ny levekårsundersøkelse blant innvandrere, og vil bli omtalt nærmere i kapittel 5.

2.1. Utvalg

Utvalget for LKI 2016 var todelt. Hovedutvalget bestod av innvandrere (født i utlandet med to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre). For denne gruppen ble det satt krav om minimum to års botid i Norge for å bli inkludert i undersøkelsen. Tilleggsutvalget bestod av norskfødte med innvandrerforeldre (født i Norge med to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre). Populasjonen for målgruppene var begrenset til personer i aldersspennet 16-74 år for innvandrere og 16-39 år for norskfødte med innvandrerforeldre (per 31.13.2015). En øvre aldersgrense for innvandrere skyldes delvis at det er få eldre personer med innvandrerbakgrunn bosatt i Norge, og at det generelt er vanskelig å få intervju med personer over 75 år. For norskfødte med innvandrerforeldre var det svært få som var 40 år eller eldre. Utvalget som ble trukket var noe større enn det som ble vurdert som nødvendig. Årsaken til dette var at det kunne bli behov for et ekstrautvalg hvis det ikke skulle være tilstrekkelig med respondenter i én eller flere av landgruppene som ble trukket (Holmøy & Wiggen, 2017). Videre kommer dette kapitlet til å redegjøre for hvilke land hovedutvalget dekket i 2016. Tilleggsutvalget blir diskutert nærmere i kapittel 2.5

Populasjonen for innvandrere dekket følgende tolv land:

- Polen
- Bosnia-Hercegovina
- Kosovo
- Tyrkia
- Irak
- Iran
- Afghanistan
- Pakistan
- Vietnam
- Sri Lanka
- Eritrea
- Somalia

Bakgrunnen for valg av land i LKI 2016 berodde på flere forhold. Det var ønskelig å ha med de landene med flest innvandrere i Norge og de landene som var mest relevante for integrerings-

politikken. Det var også ønskelig å sammenligne grupper over tid. Det ble derfor bestemt å videreføre alle landene fra levekårsundersøkelsen i 2006 med unntak av Chile.

Innvandrere fra Litauen ble ikke inkludert på tross av å være det tredje største landet da utvalget ble trukket. Det ble under arbeidet med LKI 2016 antatt at innvandrere fra Litauen hadde såpass mye til felles med innvandrere fra Polen at det ikke var økonomisk forsvarlig å inkludere dem i undersøkelsen. I tillegg hadde mange innvandrere fra Litauen botid på under to år ved trekktidspunktet, og var derfor ikke interessante i et integreringsperspektiv.

Innvandrere fra Thailand og Filippinene kunne ut fra antallet forventes å bli inkludert. Argumentet for å holde dem utenfor var at mange av innvandrerne fra Thailand og Filippinene er kvinnelige familieinnvandrere til menn uten innvandrerbakgrunn. Det kan forventes at de allerede har et nettverk i Norge før de blir bosatt. Det ble vurdert at spørsmålene i undersøkelsen ikke var dekkende for en slik gruppes levekårsutfordringer.

Argumentene for å ikke inkludere arbeidsinnvandrere fra Skandinavia eller resten av Vest-Europa var at disse ikke møtte de samme levekårsutfordringene som arbeidsinnvandrere fra Øst-Europa eller flyktninger. Analyser av registerdata viser at innvandrere fra Skandinavia og Vest-Europa ikke skiller seg så mye fra befolkningen generelt, når det kommer til levekårsutfordringer. Det ble derfor vurdert at det verken var nok faglig eller politisk interesse for å inkludere innvandrere fra land i Skandinavia eller Vest-Europa i undersøkelsen (Vrålstad & Wiggen, 2017).

2.2. Svarprosent

I 2016 ble det trukket et utvalg på vel 10 000 respondenter og svarprosenten var 54 (Holmøy & Wiggen, 2017). Det har vært en generell nedgang i svarprosenten i alle utvalgsundersøkelser. Årsaken til dette er at det er blitt vanskeligere å få tak i intervjuobjektene, noe som blant annet skyldes overgang fra fasttelefon til mobiltelefon. Ved bruk av mobiltelefon er det lettere å «scree» hvem som ringer. Vi ser at svarprosenten i den ordinære levekårsundersøkelsen også har falt fra 68-70 prosent til 54-60 prosent (Vrålstad & Wiggen, 2017).

Innvandrere svarer på undersøkelser i mindre grad enn befolkningen ellers. Dette kan ha sin årsak i demografiske faktorer som aldersfordeling, utdannings- og inntektsnivå og grad av sentralitet i bomønster. Skepsis til myndighetene kan være en annen årsak til lavere svarprosent blant innvandrere enn i befolkningen ellers. Til slutt trekkes det frem at grad av integrering og norskferdigheter blant innvandrere også henger sammen med hvor ofte innvandrere besvarer spørreundersøkelser. På tross av at undersøkelsen var oversatt til alle trekklandenes hovedspråk, er terskelen for kontakt med offentlige myndigheter høyere (Vrålstad & Wiggen, 2017).

2.3. Flerspråklig intervjukorps og oversetting av skjema

Spørreskjemaet fra 2016 ble oversatt til hovedspråkene til alle nasjonalitetene som var representert i undersøkelsen, i tillegg til engelsk og norsk, i alt 14 språk. SSB benyttet den gangen et eksternt byrå til å oversette. Deretter ble oversettelsen kvalitetssikret av språkkyndige medarbeidere i SSB, hvilket var nødvendig fordi oversettelsene var av varierende kvalitet og var gjort av personer uten fagkompetanse på intervjuundersøkelser. SSB arrangerte den gang opplæring i skjemametodikk blant oversetterne, denne erfaringen ble opplevd som nyttig (Holmøy & Wiggen, 2017).

For å gjennomføre undersøkelsen ble det ansatt 45 intervjuere. Intervjuerne måtte beherske norsk i tillegg til ett av språkene skjemaet var oversatt til, både skriftlig og muntlig. Alle intervjuerne måtte kunne norsk fordi det var ventet at mange av respondentene ønsket å bli intervjuet på norsk. Andel intervjuer som ble gjennomført på norsk varierte fra landbakgrunn til landbakgrunn. Innvandrerne fra Eritrea og Polen var de med lavest andel som svarte på norsk, med henholdsvis 34 og 15

prosent. Dette kan skyldes kort botid hos de nevnte landgruppene. Utsikten for hvor lenge polakkene ønsket å oppholde seg i landet kan også påvirke motivasjonen til å lære norsk. De som hadde bakgrunn fra Somalia, Irak og Bosnia-Hercegovina hadde høyest andel intervjuer foretatt på norsk, med rundt 75 prosent (Holmøy & Wiggen, 2017).

2.4. Innsamlingsmetode

I undersøkelsen i 2016 ble det foretatt en blanding av ansikt-til-ansikt-intervjuer og telefonintervjuer. Hovedfokuset for innsamling av data var telefonintervjuer. 80 prosent av intervjuene (i begge utvalg) ble foretatt over telefon, og 20 prosent ble foretatt ansikt-til-ansikt. Årsaken til at de fleste ble intervjuet over telefon er flere. For det første oppga mange respondenter at tidsklemma var en årsak til at telefonintervju var å foretrekke. Undersøkelsen hadde som mål å intervjuer innvandrere i hele landet. Det viste seg vanskelig å rekruttere intervjuere som behersket ett eller flere av språkene undersøkelsen var oversatt til. Alle intervjuerne som ble ansatt, med unntak av én, var stasjonert på det sentrale Østlandet. Dette gjorde det tilnærmet umulig med ansikt-til-ansikt-intervjuer utover østlandsområdet. Den tredje grunnen til at telefonintervju ofte var å foretrekke, var at det var lettere å oppnå intervju per telefon enn besøk. Det viste seg at det var lettere å avtale telefonintervjuer enn ansikt-til-ansikt-intervjuer. Det ble besluttet å dele ut gavekort til en verdi av 300 kr til respondentene i undersøkelsen for å øke svarprosenten (Holmøy & Wiggen, 2017).

2.5. Utvalg av norskfødte med innvandrerforeldre

Populasjonen var todelt i undersøkelsen fra 2016. I tillegg til hovedutvalget, som bestod av innvandrere, ble det trukket et tilleggsutvalg bestående av norskfødte med innvandrerforeldre. For å ha mulighet til å sammenligne resultater fra 2006-undersøkelsen ble Pakistan, Vietnam og Tyrkia trukket ut til å delta. I tillegg ble Sri Lanka også trukket ut i 2016 (Holmøy & Wiggen, 2017). Den delen av utvalget som tok for seg norskfødte med innvandrerforeldre ble i etterkant av undersøkelsen presentert i en egen rapport (red. Dalgard, 2018).

Det er viktig å følge med på levekårene til innvandrernes norskfødte barn, blant annet for å dokumentere hvorvidt levekårsproblemer «arves» fra én generasjon til neste. Denne gruppens levekår i Norge, og hvordan de føler seg integrert og inkludert blir av mange ansett som selve lakmustesten på vår integrerings- og inkluderingspolitikk. Ved tidligere undersøkelser var gruppen så ung at den ikke kunne inkluderes (1983 og 1996), eller måtte dekkes ved et spesialutvalg (2006). I 2016 ble det trukket et utvalg av norskfødte med innvandrerforeldre fra fire land, det var såpass mange eldre enn 15 år at det var grunnlag for en utvalgsundersøkelse. Denne gruppen fikk noen spesialspørsmål, og noen spørsmål myntet på alle under 40 år ble også tatt med for å kunne sammenligne unge innvandrere med unge etterkommere.

Lakmustesten refererer til forskjellene i levekår mellom innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, og fungerer som en indikator på om barn av innvandrere oppnår bedre resultater på levekårs- og integreringsindikatorer sammenlignet med foreldregenerasjonen. Barn av to innvandrerforeldre vil typisk ha gått på norsk skole, og dermed også ha bedre språklige og kulturelle forutsetninger for integrering i det norske samfunnet sammenlignet med foreldrene sine. På den andre siden vil de ikke nødvendigvis besitte den samme kulturelle kapitalen som barn med to norskfødte foreldre (Henriksen & Østby, 2007).

2.6. Oppsummering

Vi kan ta med oss mye erfaring fra hva som er gjort i tidligere levekårsundersøkelser blant innvandrere. For å kunne sammenligne innvandreres levekår tilbake i tid er det viktig med kontinuitet. For hovedundersøkelsen anbefaler vi at det trekkes et utvalg med samme aldersavgrensning som tidligere, 16-74 år for innvandrere. Dette gjør det lettere å sammenligne gruppenes levekår i 2016 med tilsvarende grupper i 2026.

Vi anser det som nødvendig at utvalget omfatter mange av de samme landene som i 2016, men som vi skal se i kapittel 5 med et mulig unntak for Kosovo. Ettersom innvandrere fra nye land har kommet til Norge de ti siste årene vil det være nødvendig å inkludere nye land i en eventuell ny undersøkelse. For å fange levekårsutfordringer hos innvandrere er det viktig at en undersøkelse tilpasser utvalget utfra hvordan innvandrerbefolkningen ser ut i 2026. Eksempelvis har det siden forrige levekårsundersøkelse kommet mange flyktninger fra Ukraina og Syria. Diskusjon om inkludering av nye land i undersøkelsen kommer i kapittel 5.4

For utvalget av norskfødte med innvandrerforeldre, anvendte LKI 2016 en øvre aldersgrense på 39 år, og en nedre aldersgrense på 16 år. Årsaken til dette var at det i 2016 fantes få norskfødte med innvandrerforeldre fra uttrekkslandene som var eldre enn 39 år. Per 31.12.2023 utgjør norskfødte med innvandrerforeldre som er eldre enn 39 år fortsatt en liten del av populasjonen.

3. SSBs levekårsundersøkelser

Statistisk sentralbyrå har gjennomført levekårsundersøkelser for hele befolkningen siden 1973, og fra 1996 har disse blitt gjennomført årlig. I 2011 ble den nasjonale levekårsundersøkelsen samordnet med den EU-forordnede undersøkelsen Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC). Levekårsundersøkelsen EU-SILC dekker årlig et bredt levekårsområde, og dekker tema som boforhold, økonomi og materielle og sosiale mangler, helse, livskvalitet, omsorg og arbeidsforhold. I tillegg kommer temaområder som roterer med en syklus på tre eller seks år (Dalen et al., 2022)

Det samordnede systemet for levekårsundersøkelser i SSB består av tre komponenter:

- Levekårsundersøkelsen EU-SILC gjennomføres årlig, og er en kombinert tverrsnitts- og panelundersøkelse. Den er en del av et europeisk samarbeid samordnet via EUs statistikkorgan Eurostat, og den er forankret i det europeiske statistiske system (ESS). Fra og med 2011 er undersøkelsen samordnet med nasjonale statistikkbehov slik at undersøkelsen årlig består av en fast kjerne av spørsmål som dekker EU-SILC-samarbeidet, samt nasjonale temabolker med varierende tema. Temaene gjentas med en syklus på tre år.
- Tverrsnittsundersøkelse om helse – om lag hvert tredje år
- Kombinert tverrsnitts- og panelundersøkelse om arbeidsforhold og arbeidsmiljø – om lag hvert tredje år

3.1. EU-regulert del av undersøkelsen (EU-SILC)

Levekårsundersøkelsen EU-SILC har flere større faste tema som samles inn hvert år. Disse er regulert av EU og tilsvarende data samles inn i alle EU- og EØS-land, i tillegg til et utvalg andre europeiske naboland. Den EU-regulerte delen EU-SILC ble lagt om i 2021 til å bestå av årlige moduler, én modul som ruller hvert tredje år og én del som enten er en 6-årig rullerende modul eller en ad hoc-modul.

Årlige tema som dekkes av EU-regulert del (EU-SILC):

- Fattigdomsproblemer og økonomi
- Helse og livskvalitet
- Boforhold og boligøkonomi
- Arbeidsmarkedstilknytning
- Barnetilsynsordninger
- Inntekt

De treårige modulene omhandler tema som barn, helse, arbeidsmarked og bolig. 6-årige rullerende moduler omhandler for eksempel livskvalitet og kulturell deltakelse, sosial arv og boligproblemer, gjeld, formue og forbruk og tilgang til helse- og omsorgstjenester.

SSB bruker disse dataene i offisiell statistikk på levekårsområdet og i analyser og rapporter. I tillegg leveres data til Eurostat.

3.2. Innvandrere og tema i levekårsundersøkelsene

Levekårsundersøkelsen EU-SILC dekker altså flere tema. Utvalgene trekkes for å være representative for den norske befolkningen (16 år og eldre). Det vil derfor naturligvis også være et visst innslag av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i utvalgene.

Antall personer med innvandrerbakgrunn som inngår i EU-SILC er stort nok til å lage levekårsindikatorer for innvandrere fordelt på en todeling av landbakgrunn – EU/EFTA etc.² og Afrika, Asia etc.³ – med rimelig grad av sikkerhet. Antallet er imidlertid ikke stort nok til å kunne gi resultater for enkeltland, eller til å bryte ned på særlig detaljerte demografiske grupper. Det vil for eksempel være vanskelig å vise resultater for særlig detaljerte aldersgrupper og fordelinger på både kjønn og alder, uten at dette vil gi svært usikre estimater.

Det vil altså bare være mulig å bruke grove inndelinger, og gi separate tall for EU/EFTA etc. og Afrika, Asia etc., som er to svært heterogene grupper. Dette legger begrensninger på hvor detaljert statistikk som kan utarbeides, og analysemulighetene blir tilsvarende begrenset. Like viktig som selve antallet, er representativiteten. Svake språkferdigheter kan være en medvirkende faktor for selektivt frafall blant innvandrerne i slike undersøkelser, noe som kan skape problemer ut over den statistiske usikkerheten som er en følge av at gruppene er små.

3.3. Tilleggsutvalg av innvandrere i levekårsundersøkelsene

Et alternativ til egen levekårsundersøkelse blant innvandrere kan være å trekke et tilleggsutvalg av personer med innvandrerbakgrunn til den ordinære levekårsundersøkelsen (EU-SILC). Dette kan være en relativt kostnadseffektiv måte å samle inn levekårsdata for innvandrere på. En fordel med å benytte tilleggsutvalg til SSBs levekårsundersøkelser er dessuten at man stiller de samme spørsmålene til et utvalg av hele befolkningen på samme tidspunkt, noe som sikrer formålet med å sammenligne resultater med totalpopulasjonen.

Dette vil imidlertid ikke fange opp innvandrerspesifikke levekårstema, og vi må dessuten akseptere at det blir større skjevheter enn i en egen innvandrerundersøkelse, da intervjuspråket vil være norsk. Dette kan kompenseres noe ved å begrense på botid, fordi innvandrere med lengre botid har bedre norskkunnskaper. Dette vil imidlertid gjøre at undersøkelsen blir representativ bare for en mindre del av innvandrerne, den delen som er relativt godt integrert og behersker norsk. For norskfødte med innvandrerforeldre betyr ikke intervjuspråk noe, da disse snakker godt norsk.

Et tilleggsutvalg til EU-SILC kan et stykke på vei imøtekomme formålene om å gi kunnskap om innvandreres levekår som ikke fanges opp av registre, og kan gi et sammenligningsgrunnlag for levekår i befolkningen generelt. Det vil imidlertid ikke være tilstrekkelig til å sammenligne levekårene mellom store innvandrergrupper eller gi et sammenligningsgrunnlag for tidligere levekårsundersøkelser, og de har heller ikke noen innvandrerspesifikke spørsmål.

3.4. Oppsummering

Personer med innvandrerbakgrunn utgjør fortsatt en liten gruppe i den ordinære levekårsundersøkelsen (EU-SILC), og vi må ta høyde for at selektivt frafall gir skjevheter i utvalget. EU-SILC kan derfor ikke brukes til detaljert statistikk og analyser av personer med innvandrerbakgrunn, men kan gi grunnlag for analyser som ikke krever detaljerte data. For eksempel må det gjøres grove grupperinger av landbakgrunn (to-deling). Forutsatt at utvalget er stort nok kan det også brukes grove aldersinndelinger. Dette kan gi informasjon om innvandreres levekår på et overordnet nivå, og kan brukes til å sammenligne med andre grupper i befolkningen, men ikke med på like detaljert nivå som for hele befolkningen, og det kan ikke gi grunnlag for analyser av sammenhengen mellom levekårene og forhold knyttet til selve innvandringen.

² EU/EFTA-land, Storbritannia, USA, Canada, Australia og New Zealand.

³ Land i Afrika, Asia (inkl. Tyrkia), Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EFTA

En måte å bøte på at antallet innvandrere er for lite kan være å ha et tilleggsutvalg av personer med innvandrerbakgrunn i de ordinære levekårsundersøkelsene. Tilleggsutvalg vil imidlertid kun gi samme data som i levekårsundersøkelsene, og antagelig ha samme skjevhet som dagens utvalg av innvandrere.

For å beskrive og analysere variasjonsbredden, og relatere den til integrering og integreringspolitiske tiltak, kreves langt rikere datakilder enn det et eventuelt tilleggsutvalg til EU-SILC kan gi. Så lenge det etterspørres informasjon om innvandrere på et detaljert nivå vil det være et klart behov for separate undersøkelser. Også eventuelle generasjonsanalyser, for å se nærmere på om levekår går i arv, vil være avhengig av en egen levekårsundersøkelse blant personer med innvandrerbakgrunn.

Personer med innvandrerbakgrunn er en svært heterogen gruppe, som bare kan synliggjøres ved en egen levekårsundersøkelse. Det er derfor ønskelig med et datagrunnlag som gjør det mulig å analysere ulikhetene i innvandreres levekår, både på tvers av store innvandrergrupper, mellom generasjoner og over tid.

4. Andre utvalgsundersøkelser

Statistisk sentralbyrå gjennomfører en rekke utvalgsundersøkelser, i tillegg til levekårsundersøkelsene, som i noen grad gir kunnskap om innvandreres levekår. I dette kapittelet vil vi beskrive ulike utvalgsundersøkelser og se på hvor mange innvandrere det er i utvalgene. Formålet med dette er å se om levekårsrelevant kunnskap i befolkningen generelt kan si oss noe om levekår for innvandrere. Det gjennomføres flere undersøkelser med store utvalg. Siden personer med innvandrerbakgrunn utgjør om lag 20 prosent av befolkningen, er flere av disse utvalgene sannsynligvis gode kilder for ulike analyser. De fleste undersøkelsene tilbyr kun skjema på norsk, slik at innvandrere som ikke snakker norsk ikke blir representert i slike undersøkelser.

4.1. Tidsbruksundersøkelsen

Tidsbruksundersøkelsen kartlegger hvor mye tid folk bruker til å utføre ulike aktiviteter, blant annet inntektsgivende arbeid, husarbeid, frivillig arbeid og fritidsaktiviteter. Den sier også noe om vår døgnrytme og vårt samværsmonster. Undersøkelsen har blitt gjennomført cirka hvert tiende år siden 1971. En ny undersøkelse ble gjennomført fra august 2022 til august 2023 (SSB, u.d.). Undersøkelsen ble gjennomført gjennom en web-applikasjon (app) og det ble gitt et gavekort på 500 kroner som insentiv. Tidsbruksundersøkelsene utfyller blant annet levekårsundersøkelsene og registerbasert levekårsstatistikk ved at de viser hvordan folk faktisk lever innenfor de muligheter og begrensninger levekårene gir.

For 2022 ble det trukket et tilfeldig representativt utvalg på 8 800 i alderen 9-79 år. Hver person fører dagbok over aktiviteter i to dager, og enheten er dermed dag. Tidsbruk kan primært gi noen aggregerte tall for innvandrere som helhet, og undersøkelsen kan fungere som et referansepunkt for befolkningstall. Det finnes ikke publiserte tall fra den siste undersøkelsen ennå, og heller ikke informasjon om hvor mange innvandrere som er i utvalget. Svarprosenten synes å bli rundt 34. Frafallet blant innvandrere antas å være større enn i resten av utvalget.

4.2. Forbruksundersøkelsen

Forbruksundersøkelsen kartlegger forbruksmønsteret til norske husholdninger. Før 1974 ble det gjennomført landsomfattende forbruksundersøkelser i 1958, 1967 og 1973. Etter 2009 ble Forbruksundersøkelsen publisert i 2012 og 2022. I 2022 gjennomgikk undersøkelsen en større omlegging som ga brudd i tidsseriene. Fra og med 2025 vil forbruksstatistikken samles inn etter europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1700, og vil bli publisert minimum hvert femte år.

Til forbruksundersøkelsen 2022 ble det trukket et representativt utvalg av 12 000 husholdninger (SSB, 2023). Utvalget er trukket fra SSBs kosthusholdningsregister og stratifisert/fordelt etter husholdningstype og fylke. Undersøkelsen har gjennomgått en omlegging av innsamlingsmetode. Omleggingen innebærer en endring fra telefon/besøksassistert intervju og håndskrevne hefter for daglige kjøp til selvadministrert webskjema og digital rapportering av kjøp i app, med mulighet for optisk tegngjenkjenning (OCR) av kjøpskvitteringer. I appen tilbys engelsk som språk i tillegg til bokmål og nynorsk.

Enheten i forbruksundersøkelsen er husholdning, men i hver husholdning velges det ut en referanseperson. Det finnes derfor flere muligheter for definering av innvandrerutvalg i denne undersøkelsen. Enten husholdninger der minst en person er innvandrer, husholdninger der referansepersonen er innvandrer, eller husholdninger der alle voksne i husholdningen er innvandrere (eller norskfødte med to innvandrerforeldre).

4.3. Undersøkelser om valgdeltakelse

I forbindelse med stortingsvalget 1969 begynte SSB med faste intervjuundersøkelser av de stemmeberettigede ved stortingsvalgene. Formålet med velgerundersøkelsene har vært å utvide og komplettere den offisielle valgstatistikken med blant annet opplysninger om partivalg etter sentrale bakgrunnskjenntegn. Fra 2013 gikk undersøkelsen over fra en times langt personlig intervju til innsamling gjennom telefonintervju og internettbasert skjema.

For Stortingsvalgundersøkelsen i 2021 ble trukket et utvalg på 3 200 personer hvorav 1 363 personer, kalt «ekte panel» (EP), også var med i utvalget for Stortingsvalgundersøkelsen 2017 (Bye, 2023). Det ekte panelet ble i tillegg supplert med 90 unge personer og 12 personer med innvandrerbakgrunn, for å blant annet ta hensyn til at utvalget har blitt eldre siden 2017. Undersøkelsen brukte telefon og web som innsamlingsmetode og oppnådde en svarprosent på 51 prosent.

Velgerundersøkelsen 2019 ble gjennomført høsten 2019 (Kleven & Bergseteren, 2022). Formålet med undersøkelsen var å beskrive valgdeltakelse, politisk orientering samt holdninger til politiske spørsmål i befolkningen. Det ble trukket et utvalg på 19 000 stemmeberettigede, og undersøkelsen var delt i tre utvalg:

1. Tilfeldig utvalg på 5 998 stemmeberettigede trukket uten å ta hensyn til folketall i kommunen.
2. Stratifisert utvalg på 4 002, hvor det ble trukket 667 stemmeberettigede tilfeldig etter 6 kommunestørrelser (folketall).
3. Stratifisert utvalg blant innvandrere og norskfødte med to innvandrerforeldre. Blant innvandrere ble det trukket 2 000 med landbakgrunn fra Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand. 3 000 fra østeuropeiske EU-land, 3 000 blant personer med landbakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenfor EU. I tillegg ble det trukket 1 000 stemmeberettigede under 35 år som var barn av personer med landbakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenfor EU.

Hovedskjemaet hadde rundt 150 spørsmål (med en del filtre avhengig av type kommune og hva en svarte), gjennomsnittlig intervjuetid var 30 minutter (Falnes-Dalheim & Bye, 2021). Intervjuene i utvalg 2 ble foretatt både på telefon og ved selvutfylling på web. De som var trukket ut i utvalg 1 og 3 svarte utelukkende på web. Svarandelen for utvalg 1 er 36 prosent, for utvalg 2 er den 54 prosent, mens den er på 30 prosent for utvalg 3. Det var mulig å svare på undersøkelsen på norsk, engelsk, polsk, litauisk, urdu og somali.

4.4. European Social Survey

European Social Survey (ESS) har blitt gjennomført hvert annet år siden 2002 i over 30 land, sist i 2023 (dokumentasjon ikke tilgjengelig for denne årgangen). Undersøkelsen er bygd opp av en kjernemodul som går igjen i hver runde, og roterende moduler om spesielle emner. Roterende moduler i runde 10 fra 2020 var (a) digital sosial kontakt i arbeids- og familieliv og (b) forståelse og vurdering av demokrati. ESS finansieres av Europakommisjonen, European Science Foundation og nasjonale forskningsråd i deltakerlandene. I Norge gjennomføres undersøkelsen av Ipsos på oppdrag fra Norges forskningsråd og Universitetet i Bergen. Intervjudataene kan ikke overføres til SSB for videre bearbeiding og kobling.

De norske utvalgene er representative for alle personer i alderen 15 år og eldre som bor i en privat husstand i Norge, uansett nasjonalitet, statsborgerskap eller språk. Totalt har 3 448 personer blitt trukket tilfeldig ut fra Folkeregisteret til å delta i studien i Norge, med et mål om en effektiv utvalgsstørrelse på 1 500. Svarprosenten for den tiende runden var på 38 prosent, og det gjennomføres via besøksintervju på norsk som varer ca. en time.

4.5. PIAAC

Undersøkelsen The Programme for the International Assessment of Adult Competencies (PIAAC) er den mest omfattende internasjonale undersøkelsen om voksnes ferdigheter. Undersøkelsen blir gjennomført i regi av Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD), og resultatene blir også brukt til å sammenligne voksnes leseferdigheter, tallforståelse og problemløsning i IKT-miljø, i mer enn 30 land. SSB gjennomfører undersøkelsen i samarbeid med myndighetene i de deltakende landene og en internasjonal sammenslutning av organisasjoner. I Norge er undersøkelsen også finansiert av Kunnskapsdepartementet.

Fra september 2022 til april 2023 gjennomførte Statistisk sentralbyrå PIAAC undersøkelsen, men de siste tilgjengelige resultatene er fra undersøkelsen som ble gjort i 2011-2012. Datafangsten i den norske hovedundersøkelsen pågikk i perioden august 2011 til april 2012, og om lag 5 000 personer deltok. Etter OECDs mål var svarprosenten i undersøkelsen 62 prosent. PIAAC ble gjennomført som besøksundersøkelse. 13 prosent av PIAAC-deltakerne var innvandrere.

4.6. Kultur- og mediebruksundersøkelsene

SSB har siden 1967 gjennomført utvalgsundersøkelser om bruk av massemedier. Fra og med 1991 har SSB hvert år gjennomført kvartalsvise undersøkelser om mediebruk. Kulturbruksundersøkelsen, som tradisjonelt har vært gjennomført som en samlet Kultur -og medie-undersøkelse hvert fjerde år, ble i 2021 delt i to separate undersøkelser som blir gjennomført uavhengig av hverandre. I tillegg ble Kulturbruksundersøkelsen, som tradisjonelt har vært gjennomført som en intervjueradministrert undersøkelse, lagt om til gjennomføring i mixed mode hvor en del av intervjuene ble gjennomført som selvadministrert utfylling på web, og en del med intervjuere på telefon, som tidligere. En ny undersøkelse publiseres mars 2024, og er ikke tilgjengelig i skrivende stund. For undersøkelsen for 2021 ble det trukket et landsrepresentativt hovedutvalg på 6 000 personer i alderen 9 år og eldre (Holmøy, 2023). I tillegg ble det trukket et tilleggsutvalg på 3 000 personer, i samme aldersgruppe, blant innvandrere og personer født i Norge med innvandrerforeldre. For hele året samlet, endte svarprosenten til slutt på 59,3 prosent for hovedutvalget og 57,5 prosent for tilleggsutvalget.

I 2022 ble Mediebruksundersøkelsen for første gang gjennomført som en undersøkelse med mixed-mode design (Grimstad, 2023). Respondentene kunne delta enten ved å fylle ut et selvadministrert webskjema eller ved å svare på et telefonintervju. Til undersøkelsen i 2022 ble det trukket et utvalg på 6 000 personer i alderen 9 år og over. I tillegg ble det trukket et tilleggsutvalg på 3 000 personer i samme aldersgruppe blant innvandrere og personer med foreldre som har innvandret. 52 prosent av hovedutvalget og 50 prosent av tilleggsutvalget svarte på undersøkelsen. Undersøkelsen ble gjennomført hvert kvartal, med en fjerdedel av utvalgene i hvert kvartal.

4.7. Barnefamiliers tilsynsordninger

Undersøkelsen om barnefamiliers tilsynsordninger har som formål å dekke behovet for detaljert informasjon om barnas deltakelse i barnehage, foreldrebetaling og brukertilfredshet. Barnetilsynsundersøkelsen (BTU) ble sist gjennomført i 2023, og er en etterfølger av tidligere barnetilsynsundersøkelser SSB har gjennomført i 1998, 1999, 2002, 2010 og 2016.

Til undersøkelsen i 2023 ble det trukket to utvalg på totalt 9 000 personer fra befolkningsregisteret. Det første utvalget er trukket blant barn i alderen 1 til 5 år mens det andre utvalget er trukket blant barn i alderen 6 til 9 år. Et av formålene med undersøkelsen var å få kunnskap om bruk av barne-tilsynsordninger blant familier med lav betalingssevne og med lav utdanning. Erfaringsmessig kan svarprosenten være noe lavere i disse gruppene. For å sikre representativitet fra alle grupper i populasjonen, ble det trukket flere personer med lav utdanning, dårlig økonomi og med bakgrunn fra Afrika, Asia etc., og EU/EFTA etc. Det er imidlertid mor til barnet som i hovedsak er

intervjupersonen, og det gjennomføres ved hjelp av telefonintervju. Det ble oppnådd intervju med 43,8 prosent av utvalget. Av de som svarte var nettoutvalget 40,5 prosent med landbakgrunn fra Afrika, Asia etc og 13 prosent var fra EU/EFTA etc.

4.8. Arbeidskraftundersøkelsen (AKU)

Hovedformålet med AKU er å gi informasjon om utviklingen i sysselsetting og arbeidsledighet. AKU dekker alle personer som bor i Norge. Undersøkelsen inneholder mest detaljer om personer i alderen 15-74 år, og har i tillegg betydelig med data om personer 75-89 år. De som er under 15 år eller over 89 år dekkes bare med registerdata.

Hovedkilden for AKU er kvartalsvis, representative personutvalg, og datainnsamling foregår per telefonintervju. Bosatte i alle landets kommuner inngår i trekkgrunnet. På grunnlag av adresseregisteret trekkes det tilfeldig ut om lag 21 000 personer per kvartal. Hver respondent intervjues om sin tilknytning til arbeidsmarkedet for et bestemt tidsrom, det vil si én uke i kvartalet (referanseuken) og til sammen åtte ganger over to år.

I tillegg blir husholdningsmedlemmene til respondenten intervjuet én gang i løpet av disse to årene. De får et kortere intervju. Disse utgjør om lag 3 000 personer, slik at utvalget summerer seg totalt opp til omtrent 24 000. I løpet av hele 2023 ble 23 000 personer intervjuet i AKU, hvorav 4 500 var født utenfor Norge. Utvalget er såpass stort at det gir et godt grunnlag for å lage statistikk om innvandrere, og også om noen undergrupper av dem.

Spørreskjema for LKI inneholder en rekke spørsmål relatert til arbeid: om de var sysselsatt, størrelsen på bedriften, bedriftens virksomhet, type firma, type sysselsetting (selvstendig, ansatt eller familiemedlem uten avtalt lønn), hovedyrke, arbeidsoppgaver, lederoppgaver, arbeidstimer, fast/midlertidig arbeid, type engasjement (lærling, ekstrahjelp, etc.), ønske om mer arbeid, type kontrakt, fare for å miste arbeidet, muligheter til å utnytte ferdigheter, byrke, søking på andre jobber, grunner til arbeidsledighet og diskriminering i arbeidslivet. Alle disse temaene, og langt flere, dekkes av AKU, bortsett fra diskriminering. Det er derfor mulig at tall fra AKU, sammen med registerdata om sysselsetting, kan gjøre at vi kan redusere antall spørsmål i LKI om arbeid og arbeidsforhold.

4.9. Livskvalitetsundersøkelsen

Undersøkelsen om livskvalitet har vært gjennomført årlig siden 2020 og SSB gjennomførte sist undersøkelsen våren 2023. Undersøkelsen blir gjort på oppdrag fra Helsedirektoratet (Hdir). Hovedformålet er å få viktig kunnskap om livskvaliteten til den norske befolkningen, å følge utviklingen over tid og å belyse forskjeller i livskvalitet blant ulike grupper.

Undersøkelsen blir gjennomført som en selvadministrert webundersøkelse, hvor det også kobles på informasjon fra befolknings-, husholdnings-, arbeidsmarkeds- og utdanningsregisteret. Til undersøkelsen har det blitt trukket et representativt utvalg på 40 000 personer i alderen 18 år og over som var bosatt i Norge. Svarprosenten var under 50 prosent for alle årene: 44 prosent i 2020 og 2021, 38 prosent i 2022 og 45 prosent i 2023. I undersøkelsene var det da 2 050 innvandrere og 157 norskfødte med innvandrerforeldre som svarte i 2020, 2 094 innvandrere og 164 norskfødte med innvandrerforeldre som svarte i 2021, 1 801 innvandrere og 123 norskfødte med innvandrerforeldre som svarte i 2022 og 2 569 innvandrere og 199 norskfødte med innvandrerforeldre som svarte i 2023. Gjennomsnittlig svartid har vært på mellom 22 og 26 minutter for årene 2020 til 2023.

Svarene fra undersøkelsene i 2020 og 2021 viser at innvandrere fra ulike land er ulikt representert (Dalen & Larsson, 2022). Innvandrerne er delt opp i todelingen mellom EU/EFTA etc. og Afrika, Asia etc. Blant innvandrere fra Norden har nesten halvparten svart på undersøkelsen. I andre enden av

skalaen finner vi innvandrere fra Midtøsten, Sentral- og Sør-Asia, EU-land i Øst- og Sentral-Europa og fra Afrika, hvor omtrent 1 av 5 har svart. Disse gruppene er derfor underrepresentert i resultater som tar for seg innvandrere som en samlet gruppe. Blant dem som svarte på undersøkelsen oppga innvandrergruppene med lavest svarprosent lavest livskvalitet. Ellers skiller ikke innvandrere samlet seg så mye fra den øvrige befolkningen med tanke på livskvalitet.

Det blir stilt spørsmål om tilfredshet med livet alt i alt, fysisk helse, psykisk helse, stedet man bor, fritid til rådighet, økonomisk situasjon, fremtiden, opplevelse av mening, opplevelse av engasjement, opplevelse av mestring og givende sosiale relasjoner. Resultatene tyder på at innvandrere har i snitt like høy opplevd livskvalitet som den øvrige befolkningen, men at det er forskjeller basert på hvor innvandrerne kommer fra. De fra Midtøsten og Sentral- og Sør-Asia har størst andel med lav livskvalitet (Dalen & Larsson, 2022).

Det er skrevet et notat om vurdering av oversettelse av Livskvalitetsundersøkelsen til flere språk enn norsk og engelsk for å øke svarprosenten blant innvandrere (Gram, 2022). Notatet viser at svarprosenten blant innvandrere var på 29 prosent i 2020, mens resten av befolkningen hadde en svarprosent på 47 prosent. Notatet anbefaler å oversette skjemaet til polsk, litauisk og arabisk. I Livskvalitetsundersøkelsen 2023 ble skjemaet oversatt til ulike språk, og kunne fylles ut på bokmål, nynorsk, engelsk, polsk og litauisk. 90 prosent fylte ut på bokmål, 6 prosent på engelsk, 2 prosent på nynorsk, 1 prosent på polsk og 0,5 prosent på litauisk. Livskvalitetsundersøkelsen har ingen nedre grense for botid, som kan påvirke språkferdigheter. I utvalget fra 2022 hadde nesten 70 prosent av dem som deltok bodd i Norge i ti år eller lenger.

4.10. Oppsummering

Det gjennomføres noen undersøkelser med store utvalg i SSB. Siden personer med innvandrerbakgrunn utgjør om lag 20 prosent av befolkningen, kan flere av disse utvalgene sannsynligvis være gode kilder for ulike analyser. Samtidig ser vi at frafallet er større når det gjelder innvandrere i utvalgsundersøkelser enn i den øvrige befolkningen, og dette frafallet vil være selektivt. Ulike faktorer har betydning for deltakelse i slike spørreundersøkelser. Dette kan være dårlige norskferdigheter, kort botid, lite nettverk i Norge og dårlig kjennskap til og erfaring med norske myndigheter og institusjoner. Vi må altså forvente at det er vanskeligere å få svar fra de som er dårlig integrerte. I noen undersøkelser er det lagt vekt på et større utvalg av innvandrere, for eksempel i Velgerundersøkelsen 2019 og tilleggsutvalg i både medie- og kulturbruksundersøkelsen. Vi ser også at noen utvalgsundersøkelser tilbyr alternative språk i sine spørreskjemaer, særlig engelsk. Flere av undersøkelsene gjennomføres også i webskjema, noe som gjør at det er lettere å oversette skjema enn ved besøksintervju. Det er flere aspekter som kan gjenspeile at det er en større interesse å få mer informasjon om personer med innvandrerbakgrunn i utvalgsundersøkelser, da de utgjør en økende andel av befolkningen.

Det kan oppsummeres at det gjennomføres mange undersøkelser der innvandrere i større eller mindre grad er en del av utvalgene. Utvalgene er derimot ikke store nok eller stratifisert med hensyn til å si noe om enkeltland eller mindre grupper, og det stilles heller ikke innvandrerspesifikke spørsmål. I utvalg hvor innvandrerutvalget kan gi relevant kunnskap, er utvalget fordelt på de to hovedkategoriene EU/EFTA etc. og Afrika, Asia etc. For eksempel kan Livskvalitetsundersøkelsen, som har et ganske stort utvalg av innvandrere, brukes som sammenligningsgrunnlag for LKI, og vi kan dra nytte av måten de stiller spørsmål på og hvilke variabler de kobler fra register. Dette kan være til hjelp for utforming av spørreskjema i LKI.

5. Behov for ny utvalgsundersøkelse om innvandreres levekår

Data fra SSBs befolkningsregister (FREG) gir mye informasjon som gir grunnlag for opplysninger om for eksempel alders- og kjønns sammensetning, fruktbarhet, dødelighet, ekteskapsmønster, husholdningssammensetning, botid og flyttinger. Fra utdanningsstatistikken har vi gode opplysninger om utdanning tatt i Norge, men lite om utdanning tatt i utlandet før innvandrings-tidspunktet. Fra arbeidsmarkedsstatistikken har vi opplysninger om arbeidsdeltakelse og sysselsetting, og fra inntektsstatistikken har vi registerinformasjon om skattepliktige og skattefrie inntekter.

Registerdata kan imidlertid ikke gi oss informasjon om subjektive oppfatninger, for eksempel om innvandrernes forhold til det landet og den situasjonen de forlot for å flytte til Norge. Vi vil heller ikke kunne kartlegge språkkunnskaper, selvurdert helse, religion tilhørighet og religiøse liv, boforhold, arbeidsmiljø, nærmiljø, opplevd diskriminering, holdninger og verdier, kontakt med familie både i opprinnelsesland og i Norge eller andre sosiale kontakter. Vi kan heller ikke si noe om hvor robust man opplever å være når man møter uforutsette utgifter kun basert på register-opplysninger om husholdningenes inntekt. Det er bare gjennom intervjuer vi kan få informasjon om slike subjektive oppfatninger, og dermed belyse sammenhengen mellom slik informasjon og data vi kan hente fra registrene.

SSB gjennomfører også utvalgsundersøkelser som gir mye informasjon, jf. kapittel 3 og 4. Denne informasjonen er imidlertid begrenset fordi personer med innvandrerbakgrunn er for dårlig representert i disse undersøkelsene, og de gir ikke samme mulighet som LKI til å se mange, også innvandrerrelevante, temaer i sammenheng.

5.1. Lvekårsundersøkelsens formål

Formålet med en levekårsundersøkelse blant innvandrere er å skaffe informasjon om innvandreres levekår som ikke kan fremskaffes på annen måte, for eksempel via registerdata eller andre utvalgsundersøkelser. På samme måte gir SSBs levekårsundersøkelser (EU-SILC) et mer dekkende bilde av levekårene til hele befolkningen. På individnivå kan man se kunnskapen man får fra surveys i sammenheng med opplysninger fra registrene. Hvor EU-SILC kan si noe om levekår i hele befolkningen, kan LKI si noe om innvandreres levekår for utvalgte land.

Personer med innvandrerbakgrunn er representert i flere utvalgsundersøkelser som gjennomføres av SSB, som for eksempel EU-SILC og Livskvalitetsundersøkelsen. Det er imidlertid lite som kan sies om innvandreres levekår basert på utvalgsdata hvis vi ønsker informasjon brutt ned på mindre grupper og enkeltland. En egen levekårsundersøkelse blant personer med innvandrerbakgrunn vil gjøre det mulig med mer detaljerte analyser. Det vil også være behov for annen tematikk/andre spørsmål i en levekårsundersøkelse blant innvandrere, som ikke er relevant for den øvrige befolkningen. For eksempel vil det være viktig å stille spørsmål som kan belyse innvandrernes kontakter med opprinnelseslandet, og deres integrering i det norske samfunnet.

Forrige levekårsundersøkelse blant personer med innvandrerbakgrunn, fra 2016, hadde i hovedsak åtte formål. Disse formålene virket styrende for populasjonen og utvalget som undersøkelsen tok for seg (Vrålstad & Wiggen, 2017). En eventuell undersøkelse vil også ta utgangspunkt i disse, og formålene for LKI 2026 vil derfor være:

1. *Å få kunnskap om innvandrernes levekår i Norge*
Statistisk sentralbyrå har som en viktig oppgave å kartlegge levekårene for alle grupper i Norge, og legger stor vekt på å kartlegge levekårene blant utsatte grupper, og grupper som er mangelfullt dekket gjennom de løpende levekårsundersøkelsene. Personer med innvandrerbakgrunn har vokst svært raskt, og utgjør 20 prosent av alle bosatte per 1.1.2023.

Gruppen er likevel for liten og for heterogen til at deres levekår kan bli godt nok beskrevet gjennom de generelle levekårsundersøkelsene.

2. *Å få kunnskap om viktige sider ved innvandreres levekår som ikke fanges opp av registre*
Registerdata er de beste kildene for mange typer analyser, da de dekker hele populasjonen, men det er mange typer variabler som ikke finnes i registre. Slike variabler er av stor betydning for å forstå levekårene i alle grupper. Dette gjelder også forhold som skriver seg tilbake til tiden før innvandring. Registeranalyser viser at innvandrere skiller seg fra den øvrige befolkningen på flere områder, for eksempel sysselsetting, utdanning og inntekt, og det er behov for mer dybdekunnskap.
3. *Sammenligne innvandrernes levekår med de generelle levekårene i Norge*
Sammenlignbarhet med levekår i hele befolkningen kan ivaretas ved at flere spørsmål hentes fra Statistisk sentralbyrås øvrige representative intervjuundersøkelser. Dette kan selvfølgelig ikke gjelde spørsmål som er innvandrerspesifikke. For demografiske og økonomiske forhold som best beskrives med registerdata, blir sammenligningene godt ivaretatt.
4. *Sammenligne levekårene blant de ulike store innvandrergroppene*
Ved å konsentrere utvalget om et fåtall land, får vi mulighet til å sammenligne levekårene for noen av de største og mest relevante innvandrergroppene i Norge. Hadde vi trukket et sannsynlighetsutvalg blant alle innvandrere, ville svært mange land blitt representert med så få respondenter at vi ikke kunne sammenligne på landnivå, og heterogeniteten i utvalget ville gjort mange analyser umulige. Analyser av både registerstatistikk og levekårsdata har vist at innvandrere fra samme land kan ha mye til felles, samtidig som innvandrere fra naboland kan være svært forskjellige. Flere multivariate analyser har vist at landbakgrunn fortsatt har en betydelig forklaringskraft selv etter kontroll for andre relevante variabler (Blom, 2010a; Blom, 2010b; Elgvin & Tronstad, 2013; Tronstad & Rogstad, 2012; Vrålstad & Wiggen 2017; Østby & Gulbrandsen, 2022; Molstad, 2023). Premisset som legges til grunn om å tilby intervju/spørreskjema på innvandrernes morsmål, gjør også at utvalget av land vi velger å ta med i en levekårsundersøkelse må begrenses.
5. *Sammenligne levekårene blant innvandrerne på forskjellige tidspunkt*
For at data fra LKI skal være sammenlignbare over tid, videreføres de fleste landgruppene som var med i de foregående undersøkelsene. Dette gir oss mulighet til å se utviklingen fra måling til måling for de samme gruppene. Siden det ble tatt inn tre nye land i 2016-undersøkelsen, vil ikke samletall for innvandrerne være sammenlignbare med tidligere undersøkelser. Disse vil imidlertid bli tatt med videre i en ny undersøkelse, i tillegg til et par land som vil være nye i 2026.
6. *Se ulike variabler og tema i sammenheng*
Et av de viktigste utbyttene ved tidligere levekårsundersøkelser har vært å ha muligheten til å analysere sammenhengene mellom ulike variabler og tema. Dette kan gi oss et helhetsbilde av innvandrernes levekår i Norge, og hva som påvirker disse. Det å ha et bredt tilfang av variabler på individnivå gir et mer robust grunnlag for analyser av levekår og forståelse av integrering enn å bruke registerdata alene. Ved å bruke forklaringsfaktorer hentet både fra registre og fra spørreskjema kan vi forstå hvordan faktorene hver for seg og i samspill kan forklare levekårene.
7. *Sammenligne levekårene for innvandrerne med deres norskfødte barn*
Hvordan det går med innvandrernes norskfødte barn blir gjerne sett som integreringens lakmustest (Henriksen & Østby, 2007; Nadin, 2016). I takt med at antall norskfødte med

innvandrereforeldre blir flere, er dette stadig viktigere å undersøke for de aldersgruppene som er aktuelle for intervjuing. Ved forrige levekårsundersøkelse ble det satt en øvre aldersgrense på 39 år, som vil beholdes ved en eventuell LKI 2026. Denne gruppen er fortsatt ung, slik at sammenligningsgrupper også må avgrenses på alder. Både i 2006- og 2016-undersøkelsene var norskfødte med innvandrereforeldre inkludert. I 2006 ble norskfødte med innvandrereforeldre inkludert i tabellene (Blom & Henriksen, 2008), men det ble også gjort egne analyser av gruppen (Løwe, 2018). I 2016 ble tallene for innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre behandlet helt separat i analysene (Dalgard, 2018).

8. *Beskrive de ulike gruppernes hverdagsintegrering*

I regjerings strategi for hverdagsintegrering (2021) legges det vekt på hvordan sivilsamfunnet, og ikke minst frivillig sektor, legger til rette for å inkludere innvandrere i hverdagen. Formålet med strategien er å legge til rette for at innvandrere skal oppleve økt tilhørighet og deltakelse i samfunnet, og hvordan det kan skape tillit og nettverk. Gjennom LKI kan vi belyse innvandreres deltakelse i frivillige organisasjoner og foreninger, norskferdigheter, sosial kontakt og i hvilken grad de opplever diskriminering.

Et tidligere uttalt formål om å sammenligne levekårene blant innvandrerne i Norge med andre land er blitt lagt bort, fordi det er svært få land som har sammenlignbare data. I regi av SSB, finansiert av Nordisk ministerråd, foregår det imidlertid et arbeid med å videreutvikle og vedlikeholde en nordisk database med informasjon om innvandrernes demografi, inn- og utvandring, landbakgrunn og innvandringsgrunn, i tillegg til deres deltagelse i arbeid og utdanning. Datagrunnlaget er strengt sammenlignbare registerdata fra de fem nordiske landene. Sammenligninger med andre land enn de nordiske viser seg svært vanskelig (Østby, 2024). Registerdata for de nordiske landene har mye til felles, men man er avhengig av et betydelig harmoniseringsarbeid før de kan brukes til brede sammenligninger.

For alle disse formålene er det nødvendig å gjenta analysene med noen års mellomrom. Levekårene i en befolkning endrer seg ganske langsomt, i hvert fall når vi ser på store grupper. Men det vil i løpet av ti år ha skjedd en del forandringer, og det er viktig å se om endringene skjer på samme måte i alle grupper. Teknologiske, lovmessige og normmessige endringer og økonomiske konjunkturer vil kunne virke inn på ulike grupperes levekår. Også endringer i grupperes sammensetning kan få konsekvenser for levekårene. Den raskeste endringen, og den som er viktigst for å gjenta undersøkelsen nå, vil være fordelingen mellom opprinnelsesland; nye grupper er kommet til, noen grupper er blitt større på ti år, andre har vært mer stabile, men ingen av de aktuelle gruppene er blitt mindre. Dermed blir det viktig å følge levekårene også for nye grupper. Nye aktuelle land for LKI 2026 vil være Syria og Ukraina, som det har kommet svært mange flyktninger fra siden forrige levekårsundersøkelse.

5.2. Levekårsundersøkelsens utvalg og populasjon

Formålene med en levekårsundersøkelse blant innvandrere henger nøye sammen med populasjonen, og vil derfor virke styrende for populasjon og utvalg. Kunnskapsbehovet vil være styrende for hvilke grupper som skal trekkes til å være med i undersøkelsen, og det må tas standpunkt til hvilke grupper og temaer man ønsker kunnskap om.

I tidligere levekårsundersøkelser (for eksempel LKI 2016) ble det gjort utvalg av personer med innvandrerbakgrunn både fra land i EU/EFTA etc. og Afrika, Asia etc. Innvandrere fra Polen er typiske arbeidsinnvandrere, men LKI kan ikke sees på som en undersøkelse blant arbeidsinnvandrere. For et sånt formål vil det vært nødvendig å ta med flere land som forsyner Norge med arbeidsinnvandrere, og spørsmålene i undersøkelsen bør være vinklet på denne gruppen.

Også en eventuell ny levekårsundersøkelse vil ta sikte på å omfatte flere typer innvandrere med ulik bakgrunn, for eksempel arbeidsinnvandrere fra Polen og flyktninger fra Somalia. Det vil også være ulik botid, da vi ønsker å ha med nye flyktninger fra Syria og Ukraina med kort botid, og mer etablerte innvandrere fra for eksempel Vietnam og Pakistan. Felles for alle i utvalget vil være at det settes en avgrensning på botid på minimum 2 år, altså samme botidsgrense som ved LKI 2016.

Ved å ta med innvandrere med en viss botid i Norge vil vi ha muligheter til å sammenligne innvandrernes levekår med generelle levekår i Norge, uten at disse er for mye preget av utfordringer som innvandrere møter ved ankomst til landet. Ved å sette en høyere grense for botid, for eksempel 5 år, kan vi anta at norskferdighetene vil være bedre. Dette vil imidlertid ikke gjelde alle, og det vil likevel være nødvendig å tilby intervjuer/spørreskjema på innvandrernes morsmål. En grense på 5 års botid vil dessuten ekskludere innvandrere som har kommet etter 2021, som for eksempel den store gruppen av ukrainske flyktninger.

Det vil ikke være et mål å skape data som er representative for alle innvandrere, noe som ville krevd en utvalgsplan uten fokus på enkeltland. I en utvalgsplan for en eventuell LKI 2026 vil målet være å ha et representativt utvalg av innvandrere fra de landene som vi ønsker å ha med i undersøkelsen. Utforming av spørreskjema må også gjøres med hensyn til at det passer for dem som er med i utvalget. For å oppfylle målet om å sammenligne levekår til innvandrere på ulike tidspunkt vil det være viktig å videreføre de fleste av landene som har vært med tidligere, og ikke ha for mange endringer i spørreskjemaet.

Ved å ta med både innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre kan vi sammenligne levekår på tvers av generasjoner. På den måten kan vi kartlegge hvorvidt levekår går i «arv» for norskfødte med innvandrerforeldre med bakgrunn fra de landene som er med i undersøkelsen. Denne type analyser krever detaljerte data. Det vil derfor være nødvendig med et utvalg som representerer norskfødte med innvandrerforeldre med samme landbakgrunn som innvandrere, men ikke like mange land. For mange av landene er det altfor få norskfødte med innvandrerforeldre over 16 år (som Eritrea, Afghanistan og Ukraina, se tabell 5.2) til at det er meningsfullt å ta dem med i utvalget. Det er viktig å presisere at vi ikke vil sammenligne den enkelte innvandrer med deres barn, men at sammenligningene bare kan gjøres på gruppenivå.

Innvandrere er definert som personer som er født i utlandet med to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre, uansett nåværende statsborgerskap. For denne gruppe settes det en aldersavgrensning på 16-74 år. Personer som er født i Norge med to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre defineres som norskfødte med innvandrerforeldre. Aldersavgrensningen på disse vil være 16-39 år, fordi det er svært få i denne gruppen som er 40 år eller eldre (se tabell 5.2).

Det er viktig at LKI har god nok dekning til å publisere statistikk etter ulike kjennetegn i populasjonen. Dette stiller først og fremst krav til at det er tilstrekkelig antall observasjoner til å publisere god nok statistikk, og at indikatorene dekker de temaene man ønsker å belyse. Det vil også være viktig at undersøkelsen gir gode nok data til å dekke analyse- og forskningsformål både i og utenfor SSB. Fra hvert land som er med i undersøkelsen bør det trekkes et utvalg på 600-700 respondenter, og ha som mål å oppnå intervju med om lag 350 av disse, jf. forrige levekårsundersøkelse (Holmøy & Wiggen, 2017). Dette gir store nok grupper for mange statistikk- og analyseformål. Større grupper vil gi sikrere data, men vil føre til tilsvarende høyere kostnader. For utvalget av norskfødte med innvandrerforeldre, bør det trekkes utvalg på om lag 500 personer fra hvert land.

5.3. Utvalg av land

Levekårsundersøkelsen blant innvandrere i 2016 omfattet vel 8 000 innvandrere i alderen 16 til 74 år fra tolv av de største og mest relevante innvandringslandene i Norge (se kapittel 2): Polen, Somalia, Eritrea, Irak, Pakistan, Iran, Afghanistan, Vietnam, Tyrkia, Bosnia-Hercegovina, Kosovo og Sri Lanka.

Ved vurderingen av hvilke land som bør inkluderes i utvalget for en eventuell LKI 2026 tar vi utgangspunkt i antall innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre 16 år eller eldre som er bosatt i Norge ved inngangen til 2023, se tabell 5.2. I tillegg til antallet er det viktig å ta hensyn til følgende:

- Hvilken betydning har kunnskap om innvandrerne fra de enkelte landene for integreringspolitikken.
- Antall og utviklingen i antall fram til nå, og mulige endringer framover.
- Hvor mye ny kunnskap vil inkluderingen av et land gi i tillegg til de landene som allerede er med.
- Er norskfødte med innvandrerforeldre fra et land viktig, må vi også ha med innvandrerne.

Hensynet til utviklingen av innvandring og integrering over tid gjør at vi vil legge stor vekt på å få med de landene som var med i LKI 2016. I tillegg til videreføring av disse tolv landene, er det to nye land som er høyst aktuelle i en eventuell ny levekårsundersøkelse; Syria og Ukraina.

Ved utvalg av land bør det fokuseres på både de gruppene som har utfordringer med integrering og de som har funnet en vellykket vei inn i det norske samfunnet. På den måten kan vi gi et riktigere samlet bilde av hvordan integreringen forløper. LKI kan ikke ta sikte på å gi et representativt bilde av alle innvandrere i Norge. For det formålet måtte langt flere land vært representert i utvalget. Den brukes likevel til brede beskrivelser av innvandrere, og det kan av den grunn være riktig å ta med både dem som har utfordringer og de gruppene det går godt med.

5.4. Bakgrunn for valg av land

Videreføring av land fra LKI 2016

Innvandrere fra **Polen** (arbeidsinnvandrere og familieinnvandrere) er den klart største innvandrergruppen i Norge, vel 100 000 personer eldre enn 15 år, og utgjør to og en halv gang flere enn den nest største gruppen i 2023. Polakkene var med for første gang i 2016, og må være med også i 2026.

Innvandrere fra **Somalia** (flyktninger og familieinnvandrere) har vært med i LKI siden 1996, og er fortsatt en gruppe med store utfordringer med integrering. Til tross for at det har vært en nettoutvandring av somaliske innvandrere, utgjør de en av de største innvandrergruppene i Norge. De har etter hvert fått en ganske lang botid, og det vil være viktig å gi et grunnlag for å analysere virkningen av dette for integreringen.

Innvandrere fra **Irak** (flyktninger og familieinnvandrere) har vært med siden 2006, og gruppen er ikke blitt mindre viktig. De har betydelige utfordringer knyttet til å komme inn på arbeidsmarkedet. De har hatt en liten tilvekst siden forrige LKI (tabell 5.1), og har etter hvert fått ganske lang botid. Gruppen består dels av kurdere og dels arabere, uten at det ble gjort forsøk på å skille mellom dem forrige gang.

Innvandrere fra **Eritrea** (flyktninger og familieinnvandrere) er en relativt ny innvandrergruppe i Norge, og var med i LKI for første gang i 2016. De har hatt en betydelig tilvekst de senere årene – tredoblet i perioden 2012-2023 (tabell 5.1) – og er den gruppen flyktninger som etter syrere og

ukrainere har vokst raskest det siste tiåret. Det er en gruppe som har en vellykket deltakelse i introduksjonsprogrammet, og en relativt stor andel er i arbeid eller utdanning etter avsluttet program. Disse resultatene skiller dem fra andre store flyktninggrupper, og LKI-data bør kunne gi grunnlag for å forstå slike forskjeller.

Innvandrere fra **Pakistan** (tidlige arbeidsinnvandrere og familieinnvandrere) har som den første store gruppen innvandrere fra «fjerne land» vært med i alle tidligere LKI-er. Det er fortsatt en netto innvandring på noen hundre per år fra Pakistan. Per 1.1.2023 er de 11. største innvandrergroupe, men rykker opp til 8. plass om vi ser bare på dem som er 16 år og eldre. Ved den pakistanske gruppen får vi mulighet til å følge noen fullstendige livsløp for voksne, fra de ankom Norge som 20-åringer til de har nådd vanlig pensjonsalder. Det vil være naturlig om noen forskere vil gripe tak i slike livsløpsanalyser, selv om det ikke er de samme personene som har vært med fra undersøkelse til undersøkelse. Gruppen har mange både med stor og liten sosial mobilitet, og er høyst aktuelle deltakere for neste LKI.

Innvandrere fra **Iran** (flyktninger og familieinnvandrere) har vært med i LKI siden 1996, og vi regner dette fortsatt som en interessant gruppe å ha med i en ny undersøkelse. Dette er en gruppe hvor mange nå har lang botid. De har god utdanning, men er ikke spesielt godt integrert på arbeidsmarkedet. De føler seg mer utsatt for diskriminering enn andre innvandrere (Vrålstad & Wiggen 2017, Tronstad 2009), og vi mener det er interessant å følge utviklingen til denne gruppen.

Innvandrere fra **Afghanistan** (flyktninger og familieinnvandrere) er en ganske ny innvandrergroupe, og var med i LKI for første gang i 2016. Svært mange av dem som er kommet til Norge som enslig mindreårige flyktninger er gutter fra Afghanistan. Tilveksten av afghanske innvandrere har vært stor, og deres relevans for LKI har økt.

Innvandrere fra **Vietnam** (flyktninger og familieinnvandrere) har vært med i alle undersøkelser fra 1983, og har dermed meget lang botid. Det har vært liten innvandring herfra det siste tiåret (10 prosent jf. tabell 5.1). Deres antall betyr relativt sett mindre og mindre, men vi mener det er riktig å følge denne gruppen fra å være ganske marginal i 1983 til å nå, langs mange dimensjoner, å være best integrert blant innvandrere fra Asia. Av hensyn til å gi et balansert bilde av innvandrernes levekår og integrering, mener vi at også grupper som det går godt med, fortsatt bør være med i utvalget.

Innvandrere fra **Bosnia-Hercegovina** (flyktninger som startet med kollektiv beskyttelse, og familieinnvandrere) blir i noen sammenhenger omtalt som integreringsvinnere i Norge (Dzamarija, 2016). Både med tanke på antall innvandrere herfra og deres suksess i arbeidsmarkedet. Ut fra samme argumentasjon som for vietnamesere, bør de være med i utvalget for en ny levekårsundersøkelse.

Innvandrere fra **Tyrkia** (arbeidsinnvandrere, familieinnvandrere, og flyktninger i senere år) har vært med i alle LKI-er fra 1983, men er nå bare den 21. største innvandrergroupe. De var sammen med pakistanerne de første betydelige innvandrergroupe fra muslimske land, og på 1970- og -80-tallet ble innvandrerne fra de to landene regnet som nokså like. Det ble imidlertid klarere forskjeller etter hvert. Den geografiske nærheten til Tyrkia og tilgangen på relativt rimelige reiser dit, kan ha medvirket til at tyrkere har beholdt flere bånd til hjemlandet. Deltakelsen i utdanning, og dermed muligheten til sosial mobilitet, er lavere blant tyrkere. Vi mener de fortsatt bør være med i LKI.

Innvandrere fra **Sri Lanka** (flyktninger og familieinnvandrere) er den minste av de innvandrergroupe vi hadde med i LKI2016, men de har vært med helt siden 1996. De har bodd lenge i Norge, og det store flertallet har en partner fra Sri Lanka når de får barn. Det er også av den grunn naturlig å ta dem med. Norskfødte med foreldre fra Sri Lanka var en av de fire grupperne norskfødte som var med i 2016. Innvandrere fra Sri Lanka har relativt høy yrkesdeltaking og inntekt, og ut fra hensynet

til å inkludere både grupper med vellykket og med problematisk integrering, er det nyttig å ha med dem med bakgrunn fra Sri Lanka.

Land som kan vurderes å ikke videreføres

Innvandrere fra **Kosovo** (flyktninger, men også noen arbeidsinnvandrere) var med i LKI 2016. (I 2006 var Serbia og Montenegro med og i 1996 tidligere Jugoslavia (minus Bosnia-Hercegovina)). Vi kan nok gå ut fra at innvandrere fra nåværende Kosovo utgjorde et betydelig antall de to rundene før landet ble etablert. Gruppen er nå den nest minste blant de vi har hatt med tidligere, men det er et betydelig antall norskfødte med innvandrerforeldre fra Kosovo. Gruppen har hatt en meget beskjedent vekst (10 prosent) de ti årene fram til 2023, men den uroen som har vært mellom serbere og kosovere i 2023 nord i Kosovo, kan føre til ny utvandring. Vi holder muligheten åpen for å ta med innvandrere fra Kosovo i neste runde.

Nye aktuelle land

Det var bosatt over 36 000 innvandrere fra **Syria** (flyktninger og familieinnvandrere) per 1.1.2023, og er den femte største gruppen av innvandrere. Før 2015 var det et meget beskjedent antall syrere i Norge (2 000 i 2013). Det kom mange syrere i forbindelse med de store flyktningestrømmene fra landet i 2015-2016, og det har fortsatt å komme mange både flyktninger og familiegjenforente med flyktninger i årene etter. De har relativt kort botid, men lang nok til at deres vei inn i det norske samfunnet er viktig å forstå. Gruppen var ikke med i 2016, da utvalget den gang hadde utgangspunkt i dem som var bosatt i 2013. Det er vanskelig å tenke seg et utvalg for en 2026-undersøkelse uten å ha med innvandrere fra Syria.

Før Russlands fullskalainvasjon i Ukraina startet 24. februar 2022, var det bosatt 6 500 innvandrere fra **Ukraina** i Norge. Siden februar 2022 har over 72 000 ukrainere søkt om kollektiv beskyttelse i Norge (UDI, januar 2024), og det forventes at det kommer mange flere. Den midlertidige kollektive beskyttelsen stiller ukrainerne i en særstilling blant store innvandrergrupper i Norge, da den kan gis for inntil tre år. De som kom i 2022 og 2023 vil derfor ha nådd denne fristen før utløpet av 2026. Etter tre år med midlertidig kollektiv beskyttelse kan det gis en ny midlertidig tillatelse som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse. Etter fem år med slik tillatelse (totalt åtte år etter at vedkommende første gang fikk oppholdstillatelse) skal det gis permanent oppholdstillatelse, så lenge vilkårene for å inneha tillatelsen fortsatt er til stede, og vilkårene for øvrig er oppfylt, jf. Utlendingsloven § 62 (AID, 2023)). Ved planlegging av undersøkelsen må det tas høyde for at mange kommer til å bli boende i Norge lenger enn tre år, og gruppen er høyst aktuell for å inkluderes i utvalget.

I 1996 var bosnierne, som også var i en situasjon der de fikk midlertidig kollektiv beskyttelse, ikke med, fordi de var tema for et stort nordisk prosjekt. Selv om det nå skjer mye forskning på ukrainere, både komparativt og med fokus på dem i Norge, mener vi det er viktig å gi det samme datagrunnlaget for ukrainere som for andre store innvandrergrupper. Særlig om det viser seg at mange ukrainere kommer til å slå seg ned i Norge, vil denne kunnskapen være svært nyttig for fremtidas oppfølging og analyser.

Innvandrere fra **India** (arbeid og familieinnvandrere) har i mange år utgjort den største strømmen av arbeidsinnvandrere fra land utenfor EU/EFTA (og Storbritannia). Antallet innvandrere er mer enn fordoblet fra 2012 til 2023, og om veksten fortsetter kan deres tallmessige betydning bli større. Dette er innvandrere som greier seg meget godt i det norske arbeidsmarkedet, og har inntekt på høyde med gjennomsnittet for hele befolkningen. Yrkesaktiviteten blant kvinnene er imidlertid ikke påfallende høy. Dersom det vil være aktuelt å utvide antall land, mener vi at det er naturlig å vurdere innvandrere fra India. Det er sannsynlig at mange nok kan bruke spørreskjema på norsk eller engelsk, og at det ikke er nødvendig med oversettelse til hindi, som ikke nødvendigvis er morsmålet

til innvandrerne fra India. Dersom forslaget om en egen undersøkelse blant arbeidsinnvandrere blir gjennomført, bør indierne selvfølgelig inkluderes der.

5.5. Norskfødte med innvandrerforeldre

Det vil være viktig med et eget utvalg av norskfødte med innvandrerforeldre. I 2016 ble de samme spørsmålene stilt til både innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Slik fikk vi kunnskap om disse gruppenes levekår, og vi kunne sammenligne dem med unge innvandrere og med «foreldregenerasjonen». De som var under 40 år fikk i tillegg en del spørsmål som de over 40 år ikke fikk, som blant annet omhandlet familierelasjoner (Holmøy & Wiggen, 2017).

I tillegg til innvandrere ble det i 2016 trukket et utvalg bestående av 2 000 norskfødte med innvandrerforeldre i alderen 16-39 år fra fire av de landene som var representert i innvandrerutvalget: Tyrkia, Pakistan, Sri Lanka og Vietnam.

Fra de andre åtte landene i hovedutvalget er det altfor få voksne norskfødte med innvandrerforeldre til at de kan bli egne grupper i en slik undersøkelse. Tabell 5.2 viser antallet norskfødte med innvandrerforeldre 16 år og eldre fra hvert av landene. De fire som var størst i 2016 er fortsatt de største.

Å tilby intervjuer eller å oversette skjema til morsmål er ikke aktuelt for norskfødte med innvandrerforeldre, da disse vil beherske norsk.

Norskfødte med innvandrerforeldre fra **Pakistan** er den klart største gruppen, og den eneste med et betydelig antall som er 40 år eller eldre (drøye 2 000 i 2023). Vi foreslår derfor at aldersgruppen fortsatt begrenses til aldersgruppen 16-39 år for norskfødte med innvandrerforeldre. Norskfødte med pakistansk bakgrunn har lenge vært det eksempelet som er brukt for å illustrere hvordan det går med norskfødte med innvandrerforeldre. Etter hvert har vi kunnet se at de andre gruppene atskiller seg fra pakistanerne på flere områder, både positivt og negativt, men foreløpig er det bare grunnlag for slike sammenligninger for dem under 40 år.

Norskfødte med innvandrerforeldre fra **Vietnam** var med i 2006 og 2016, og hører naturlig hjemme i en eventuell fremtidig LKI. Deres atferd ligner på noen områder mer på ungdom uten innvandrerbakgrunn sammenlignet med norskfødte med annen landbakgrunn. De etablerer familie sent, og synes å ha ganske lav fruktbarhet. Svært mange tar høyere utdanning, og yrkesdeltakingen er høy. Det har på flere områder vært mindre kjønnsforskjeller blant dem enn blant andre norskfødte med innvandrerforeldre. Det er svært relevant å fortsatt følge denne gruppen.

Norskfødte med innvandrerforeldre fra **Tyrkia** har betydelig lavere deltakelse i utdanning og arbeid enn de andre gruppene fra 2016. De senere årene har deres deltakelse i høyere utdanning blitt større enn den er blant ungdom uten innvandrerbakgrunn, men yrkesdeltakingen er fortsatt relativt lav (Olsen & Bye, 2021). Arbeidsinnvandringen fra Tyrkia startet tidlig, men det er likevel ikke mange nok som er eldre enn 39 år blant norskfødte med innvandrerforeldre fra Tyrkia til at vi bør øke aldersgrensen.

Norskfødte med innvandrerforeldre fra **Sri Lanka** kom med i LKI 2016. Innvandrergruppen er relativt liten, men som nevnt preget av homogami og lang botid. De har greid seg svært godt i utdannings-systemet og på arbeidsmarkedet, og det vil være nyttig å følge dem videre inn i voksenlivet.

Nye aktuelle land

Ved LKI 2016 var ikke norskfødte med innvandrerforeldre med bakgrunn fra Somalia og Irak med. Det er imidlertid blitt så mange over 16 år i begge disse gruppene at de bør vurderes å tas med i en fremtidig levekårsundersøkelse.

Antallet norskfødte med innvandrerforeldre fra **Somalia** (16 år og eldre) er tredoblet fra 2016, og gruppen kommer til å vokse raskt også de neste årene. Foreldregenerasjonen møter større integreringsutfordringer enn andre innvandrergrupper, og det vil være viktig å se om også deres norskfødte barn møter disse utfordringene. De er fortsatt så unge (76 prosent av dem er mellom 16 og 24 år) at deres arbeidsmarkedsatferd ikke kan beskrives med like stor sikkerhet som de foregående gruppernes, men deltakingen i utdanning vil kunne belyses godt. For innvandrere fra Somalia gir familiemønsteret spesielle utfordringer. Vi vil nå kunne få muligheten til å se om de samme utfordringene rammer deres norskfødte barn.

Norskfødte med innvandrerforeldre fra **Irak** foreslås i likhet med somalierne som en ny gruppe. De er svært unge, da 88 prosent er mellom 16 og 24 år. I likhet med somalierne, er det viktig å se i hvilken grad de «arver» de mange utfordringene som foreldregenerasjonen møter i sin integreringsprosess.

Dersom **Kosovo** beholdes blant landene i hovedutvalget, bør vi også vurdere å ta med norskfødte med innvandrerforeldre fra Kosovo. Gruppen er etter hvert blitt stor (tabell 5.2), men vi synes ikke at det alene er grunn til at Kosovo inkluderes.

Tabell 5.1 Bosatte personer etter innvandringskategori og landbakgrunn¹ per 1.1.2023. 20 største land, etter antall innvandrere

Rangering i 2023 etter antall innvandrere	Innvandrere	Norskfødte med innvandrer- foreldre	I alt	Tilvekst innvandrere 2012-2023	Tilvekst i prosent
I alt	877 227	213 810	1 091 037	330 495	60
1 Polen	107 442	16 583	124 025	40 103	60
2 Litauen	42 450	7 956	50 406	19 777	87
3 Ukraina	36 803	1 254	38 057	33 699	1 086
4 Sverige	36 210	3 595	39 805	1 372	4
5 Syria	36 147	6 250	42 397	34 576	2201
6 Somalia	27 811	15 784	43 595	6 835	33
7 Tyskland	26 433	3 614	30 047	2 693	11
8 Eritrea	24 676	8 162	32 838	16 541	203
9 Filippinene	23 994	3 661	27 655	9 091	61
10 Irak	23 356	12 021	35 377	1 572	7
11 Pakistan	22 734	18 376	41 110	4 841	27
12 Thailand	22 292	1 298	23 590	8 410	61
13 Russland	20 217	4 573	24 790	5 264	35
14 Iran	19 975	5 336	25 311	5 180	35
15 Afghanistan	19 072	5 751	24 823	7 793	69
16 Danmark	18 726	1 985	20 711	499	3
17 India	16 890	5 092	21 982	9 169	119
18 Romania	16 664	3 005	19 669	10 342	164
19 Storbritannia	16 181	1 146	17 327	2 970	22
20 Vietnam	14 539	9 580	24 119	1 317	10
21 Tyrkia	14 295	7 597	21 892	3 599	34
22 Bosnia- Hercegovina	13 970	5 079	19 049	824	6
23 Latvia	12 473	1 743	14 216	5 810	87
24 Kosovo	10 756	6 529	17 285	1 070	11
25 USA	10 455	759	11 214	2 740	36
26 Kina	9 615	2 591	12 206	2 489	35
27 Sri Lanka	9 326	6 783	16 109	510	6
28 Etiopia	9 250	4 075	13 325	4 078	79
29 Nederland	8 553	1 018	9 571	1 735	25
30 Serbia	8 371	2 004	10 375	5 736	218
31 Spania	8 100	666	8 766	5 123	172
32 Bulgaria	7 612	995	8 607	4 474	143
33 Island	6 786	882	7 668	214	3
34 Finland	6 706	748	7 454	546	9
35 Frankrike	6 571	681	7 252	2 147	49
36 Marokko	6 458	4 843	11 301	1 346	26
37 Brasil	6 320	439	6 759	3 119	97
38 Chile	6 141	1 885	8 026	6	0
39 Kroatia	5 712	1 158	6 870	2 884	102
40 Italia	5 700	412	6 112	3 311	139

¹ Uthevet i svart: Land som var med i LKI 2016, og vurderes med videre. Rød skrift: Land som vurderes å utelates fra LKI 2026. Grønn skrift: Nye aktuelle land for LKI 2026.

Kilde: Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, Statistisk sentralbyrå

Tabell 5.2 Bosatte personer etter innvandringskategori, landbakgrunn¹ og alder per 1.1.2023. 40 største land etter antall innvandrere

Rangering i 2023 etter antall innvandrere	Innvandrere 16-74 år	Norskfødte med innvandrerforeldre
		16-39 år
Total	787 089	68 374
1 Polen	101 731	959
2 Litauen	39 868	80
3 Sverige	32 728	726
4 Syria	28 042	480
5 Ukraina	27 175	75
6 Somalia	25 835	4 086
7 Tyskland	23 442	732
8 Filippinene	22 594	1 105
9 Eritrea	22 205	762
10 Irak	22 154	3 783
11 Thailand	21 306	277
12 Pakistan	20 790	1 2627
13 Russland	18 932	674
14 Iran	18 852	2 278
15 Afghanistan	17 369	722
16 Romania	15 742	115
17 Danmark	14 981	708
18 India	14 558	2 442
19 Vietnam	13 534	6 418
20 Storbritannia	13 352	438
21 Bosnia-Hercegovina	12 928	2 226
22 Tyrkia	12 897	4 742
23 Latvia	11 460	43
24 Kosovo	10 472	2 725
25 Kina	8 997	856
26 Sri Lanka	8 925	4 428
27 USA	8 786	133
28 Etiopia	8 117	600
29 Nederland	7 449	404
30 Serbia	7 250	356
31 Bulgaria	7 051	70
32 Spania	6 925	73
33 Marokko	6 056	2 794
34 Brasil	5 993	52
35 Frankrike	5 990	123
36 Island	5 971	322
37 Finland	5 773	321
38 Chile	5 759	1 431
39 Kroatia	5 160	426
40 Italia	4 918	54

¹ Uthevet i svart: Land som var med i LKI 2016, og vurderes med videre. Rød skrift: Land som vurderes å utelates fra LKI 2026. Grønn skrift: Nye aktuelle land for LKI 2026.

Kilde: Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, Statistisk sentralbyrå

Ved å ha med land fra både Afrika, Asia etc. og EU/EFTA etc. blir bildet av innvandrernes levekår mer komplekst, og det må presiseres at «gjennomsnittet» kun gjelder den populasjonen som er representert i utvalget, ikke alle innvandrere i Norge.

Vårt forslag til utvalgsland gir følgende dekning av innvandrere i Norge ved inngangen til 2023 fra de ulike delene av verden: Norge har 154 976 innvandrere fra Norden og EFTA/EU (medlemsland frem til 2004), men ingen er med i utvalget. Det er 207 559 innvandrere fra nye EU-land (fra 2004 og framover). 52 prosent av dem (fra Polen) er med i utvalget. 101 058 fra Europa utenfor EU/EFTA, 61 prosent fra land i utvalget om vi beholder Kosovo. Droppes Kosovo, dekker utvalget 50 prosent av denne gruppen. Det er 105 816 innvandrere fra Afrika i Norge, 50 prosent av dem er fra våre to

utvalgsland. Av 265 342 innvandrere fra Asia, er 46 prosent fra de landene som var med i 2016. Når vi legger til Syria, blir det 60 prosent, og om vi tar med India, kommer vi opp i 66 prosent. Innen utvalget trekkes, vil antallet fra Ukraina øke mye, og andelen av innvandrerne fra Europa utenom EU/EFTA kommer til å stige med mange prosent.

Å kunne tilby intervju eller spørreskjema på respondentenes morsmål vil bidra til å redusere frafall på grunn av språklige begrensninger. Dessuten vil frafallet være mindre selektivt etter viktige integreringsdimensjoner, da det vil gjøre det lettere å få med dem som har relativt kort botid. Det vil også gjøre det lettere for dem som ikke er i arbeid å delta, da språkferdigheter ofte sammenfaller med sysselsetting. Språkkrav setter imidlertid begrensninger for hvor mange land som kan tas med i undersøkelsen, fordi det vil være kostnader knyttet til oversettelser. Avhengig av innsamlingsdesign vil det være store forskjeller i pris. Å gjennomføre undersøkelsen på web, der skjema blir oversatt til morsmål, vil være rimeligere enn å gjennomføre personintervju på morsmål. Alternative datainnsamlingsmetoder vil bli beskrevet nærmere i kapittel 6.

5.6. Tema for LKI 2026

Ett av formålene for en ny undersøkelse vil være å sammenligne levekårene blant personer med innvandrerbakgrunn med de *generelle levekårene* i befolkningen. Dette innebærer å ha med noen av de samme spørsmålene som stilles i den ordinære levekårsundersøkelsen (EU-SILC).

Innvandrerens levekår skal kunne *sammenlignes over tid*, som gjør at det nødvendig med en videreføring av de mest relevante temaene fra tidligere spørreundersøkelser. Det vil vurderes om tema eller enkeltspørsmål som ikke har vært brukt kan fjernes, og eventuelt erstattes av nye spørsmål. Å fjerne noen av spørsmålene fra undersøkelsen kan også bidra til å gjøre intervjutiden kortere. Lengden på spørreskjema må sees i sammenheng med innsamlingsmetode, og ulike alternativer for dette beskrives nærmere i kapittel 6.

For å kunne måle levekårene blant personer med innvandrerbakgrunn, kreves det også at det stilles spørsmål som er spesifikke for denne gruppen. Innvandrerspesifikke tema kan for eksempel være spørsmål om deres bakgrunn fra opprinnelseslandet, bånd til opprinnelseslandet, tilhørighet til Norge, norskferdigheter, forhold til statsborgerskap, sider ved religionsutøvelse, og opplevd diskriminering.

Det vil også være viktig å se om levekårene blant innvandrerne går i «arv» til neste generasjon. Dette vil innebære å sammenligne innvandreres levekår med levekårene blant norskfødte med innvandrerforeldre med samme landbakgrunn. Derfor må det inngå spørsmål som passer til begge generasjoner. Noen av spørsmålene stilles bare til dem som er under 40 år, fordi de omhandler forhold som er særlig relevant for denne aldersgruppen.

Det må også gjøres en sammenligning av levekår mellom ulike innvandrergrupper. Det tas sikte på å ha med innvandrere fra ulike land og med ulik bakgrunn, og spørreskjema må tilpasses til å være relevant for ulike grupper av innvandrere.

Basert på spørreskjema fra levekårsundersøkelsen blant innvandrere i 2016 (Holmøy & Wiggen, 2017) bør dataene i en eventuell ny undersøkelse dekke følgende tema, både ved bruk av opplysninger fra intervju og registerdata:

- Husholdningen
- Familie i Norge
- Bolig og boforhold
- Økonomi
- Bakgrunn fra opprinnelsesland

- Helse
- Arbeid
- Arbeidsmiljø
- Ektefelles/samboers arbeid
- Ubetalt arbeid, som husarbeid, frivillig arbeid
- Språk/norskferdigheter
- Utdanning
- Religion og religionsutøvelse
- Tillit og livskvalitet
- Vold og utrygghet
- Diskriminering
- Sosial kontakt med familie og personer utenom familie (venner og naboer)
- Holdninger og verdier
- Statsborgerskap

Siden forrige runde av LKI (2016) foreligger det nye og forbedrede registeropplysninger (se kapittel 1.3). Disse kan brukes til å dekke noen av temaene som tidligere er blitt innhentet ved intervju. Dermed kan mange spørsmål fra tidligere LKI-er erstattes eller forenkles ved bruk av ny registerinformasjon, noe som vil bidra til at spørreskjema kan forkortes. Det må også vurderes om lite brukte temaer kan forenkles eller utelates.

Samspill mellom registeropplysninger og spørreskjema

For at vi skal kunne danne oss et helhetsbilde av innvandreres levekår, er det viktig å se på samsillet mellom de ulike temaene i undersøkelsen. Dette gjelder både sammenhengen mellom spørsmålene som respondentene svarer på og mellom intervjudata og registeropplysninger.

For eksempel vil spørsmål om husholdning og bolig kunne hentes fra registre. Dette vil gjøre at spørsmålsbolken som handler om kartlegging av familie, husholdning og bolig kan gjøres langt enklere enn ved forrige LKI. Vi har sett at blant annet Livskvalitetsundersøkelsen bruker registerdata, og stiller enklere spørsmål til respondentene om husholdning og familie. Noen ganger kan det imidlertid være manglende samsvar mellom register og den reelle situasjonen, som gjør at det vil være nødvendig med oppfølgingsspørsmål. Det vil også være nyttig å se hvordan disse opplysningene henger sammen med innvandrernes egne oppfatninger av levekårene sine. Vi kan også bruke registerinformasjon om inntekt, og det vil være interessant å se hvordan inntektssituasjonen til respondentene henger sammen med hvordan de selv oppfatter sin egen økonomiske situasjon. For eksempel kan registeret gi opplysninger om inntektsnivå og -fordeling, men det sier lite om hvorvidt man mener å være rustet for større økonomiske utgifter, noe som bare kan kartlegges ved hjelp av intervju.

Fordi vi har bedre registerdata om arbeid, vil også mange opplysninger om respondentenes jobb kunne hentes fra registre, og gjøre det mulig å korte ned på antall spørsmål som tar for seg disse temaene. Registeropplysninger vil imidlertid ikke kunne gi svar på respondentenes holdninger til jobben og hvordan de opplever arbeidsmiljøet, og det vil være nødvendig med noen spørsmål knyttet til dette. Det kan også være nødvendig å undersøke om registeret har oppdaterte opplysninger om respondentenes jobbsituasjon før man går videre med spørsmål knyttet til denne.

Det vil også være nødvendig å vurdere hvilke andre spørsmål fra tidligere LKI-er som eventuelt kan fjernes fra undersøkelsen fordi de har vært lite brukt i analysearbeid. På bakgrunn av slike vurderinger kan vi gjøre spørreskjemaet mindre omfattende, og intervjutiden kortere. Dette kan være nødvendig dersom vi velger en innsamlingsmetode som krever kortere spørreskjema, jf. kapittel 6.

Vurderinger av spørreskjema

Basert på registeropplysninger kan det altså kuttes ned på noen spørsmål knyttet til *husholdning, familie, slekt og bolig*. Når det gjelder tema om husholdningenes *økonomi* ønsker vi å beholde spørsmålene som ble stilt ved forrige LKI, og det kan være særlig relevant å koble resultatene fra intervjuene med registerinformasjon om inntekt, for å se nærmere på hvordan respondentene oppfatter økonomiske romslighet i sammenheng med deres inntektssituasjon.

For temaet som handler om *bakgrunn fra opprinnelsesland* er det rom for forenklinger av skjema, da noe av dette har vært lite brukt i videre analysearbeid. Dette gjelder særlig spørsmål som omhandler foreldres yrkesaktivitet.

Det kan være aktuelt å hente opplysninger om *helse* fra nasjonalt pasientregister, som kan innebære noen besparelser i spørreskjema, men det vil være nyttig at respondentene svarer på spørsmål om egen helsevurdering, om enn ikke så detaljert som i tidligere LKI-er.

Selv om vi har gode registre om *arbeidsforhold*, er det nødvendig å stille spørsmål om respondentenes holdninger til jobben. Det kan likevel være aktuelt å korte ned på bolken som omhandler arbeid. LKI er en viktig kilde til informasjon om *arbeidsmiljø*. Dette er spørsmål som imidlertid har vært lite brukt, og vi kan vurdere å kutte kraftig ned på denne spørsmålsbolken. Spørsmål om selvbestemmelse i arbeidet og hvorvidt man har vært utsatt for skader/arbeidsulykker vurderes som viktige nok til å ta med videre. Når det gjelder *ektefellers og samboeres arbeid* er det flere grunner til å kutte spørsmål. For det første har de vært lite brukt, og for det andre er det ofte vanskelig å svare på slike forhold på vegne av andre. Spørsmål om deltakelse i *ubetalt arbeid* kan være relevant med tanke på hverdagsintegrering, særlig når det gjelder frivillig arbeid for idrettslag, kor/korps og frivillige foreninger etc. Det vil likevel være nødvendig å se på detaljnivået i denne bolken.

Gjennom intervju blir det stilt spørsmål om respondentenes *språkferdigheter* i ulike situasjoner. Selv om språk er en viktig forutsetning for integrering, vil detaljnivået også i denne bolken vurderes på nytt.

Registeropplysninger er hovedkilden for å kartlegge *utdanning*. Blant innvandrere er det imidlertid mange som har uoppgitt utdanning, og det vil være nødvendig å stille noen standardspørsmål til disse.

Sekvensen om *religion og religionsutøvelse* har vært nyttig i mange sammenhenger, og er viktig nok til at vi ønsker å videreføre spørsmålene til neste LKI. Det samme gjelder spørsmålene som stilles om *tillit og livskvalitet*, som omhandler hvor tilfreds man er med livet og hvor stor tillit man har til andre mennesker, det politiske systemet, rettsvesenet og politiet i Norge. Spørsmål som inngår i bolken som omhandler *vold og utrygghet* har vært lite brukt, og kan vurderes å kortes ned dersom det er nødvendig å forenkle spørreskjemaet. Spørsmål om *diskriminering* har vært brukt i større grad, og er dessuten en viktig del av innvandreres levekår. Det er derfor viktig å videreføre de fleste av spørsmålene som handler om diskriminering og forskjellsbehandling.

Når det gjelder spørsmål om *sosial kontakt med familie*, vil vi vurdere å kutte eller forenkle sekvensen. *Sosial kontakt utenom familien*, som venner og naboer, anses som viktig med tanke på innvandreres levekår og integrering. Det vurderes likevel å kutte i antall spørsmål om dette temaet. Sekvensen som omhandler *holdninger og verdier* har med spørsmål om blant annet respondentens syn på demokrati, ytringsfrihet, kjønnsroller og familieverdier, og som kan være viktige med tanke på hverdagsintegrering. Spørsmålsbolken er lang, og det vil gjøres en vurdering av hvor nødvendig det er å ha med alle spørsmålene i en ny LKI.

Den siste bolken av spørreskjema handler om *statsborgerskap*. Da det nå er mulig å ha flere statsborgerskap, må spørsmålene omformuleres noe, men bør beholdes.

5.7. Bruken av LKI 2016 internt i SSB og utenfor

Det er vanskelig å fremstille en uttømmende liste over publikasjoner som har benyttet LKI 2016 til forskningsmessige eller analytiske formål. I 2020 ble Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) til Sikt. Dette innebar overgang til nytt saksbehandlingssystem, og utlånshistorikk før 2020 er per i dag ikke tilgjengelig. Vi har likevel valgt å presentere et utvalg av publikasjoner som bruker LKI 2016 i sine analyser. LKI er mye brukt i forskningsøyemed så vel som i offentlig utredning og analyse, både internt i SSB og utenfor.

Levekårsundersøkelsen for innvandrere fra 2016 har blitt benyttet internt i SSB for analyser og forskning, og ble først presentert av Vrålstad & Wiggen (2017). Dalgard (2018) redigerte rapporten som omhandler levekårsundersøkelsen for norskfødte med to innvandrerforeldre. Deretter har Barstad (2018) skrevet om livskvalitet blant innvandrere basert på LKI. Brattholmen, Dzamarija et al. (2019) har brukt LKI i sin rapport om norskfødte med to innvandrerforeldre, som tar for seg registeropplysninger samt indikatorer fra LKI fra 2016. Arnesen & Molstad (2024) brukte LKI i sin rapport om overgang til norsk statsborgerskap. Hattrem (red., 2022) refererer til LKI 2016 i sin analyse av lavinntektsgrupper. Likeens brukte Molstad & Barstad (2023) LKI 2016 i analyser av sosial mobilitet. Østby & Dalgard (2017) brukte LKI i analyser av muslimer i Norge.

LKI 2016 har også blitt brukt flittig av eksterne fagmiljøer, innenfor både forskning og offentlige utredninger. For eksempel har Eimhjellen et al. ved Institutt for samfunnsforskning (ISF) (2020) brukt LKI 2016 til å undersøke innvandreres sivilsamfunnsdeltagelse. Tronstad et al. (2018) ved By- og regionsforskningsinstituttet (NIBR) har brukt LKI 2016 til å undersøke opphopning av velferdsproblemer blant innvandrere. Kitterød & Midtbøen ved ISF (2019) har brukt LKI 2016 som hovedkilde til sin artikkel om hvordan assimilering beskytter mot diskriminering. Kitterød & Nadim (2020) brukte LKI til å undersøke holdninger til kjønnsroller blant norskfødte med innvandrerbakgrunn. FHI (2019) har brukt LKI 2016 til å beskrive innvandrernes helse. Bushra Ishaq (2024) brukte LKI-data i to artikler til sin doktorgrad (Ishaq et al., 2021 og Ishaq et al. 2024). Jostein Grytten et al. (2023) har brukt LKI 2016 for å undersøke hvorvidt norskfødte med innvandrerforeldre arver fertilitetsmønstre fra sine mødre. Spørsmål fra LKI 2016 ble brukt i Leirvik et al. sin spørreundersøkelse om diskriminering av utenlandsfødte adopterte, fremstilt i en artikkel i Tidsskrift for samfunnsforskning (2023).

I tillegg til forskningsprosjektene nevnt over bruker statlige direktorater og departementer LKI 2016 som kilde for analyser av innvandreres levekår. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) (2017; 2018; 2019) bruker undersøkelsen fra 2016 hyppig i sine årlige rapporter om integreringen i Norge, og i deres rapporter om indikatorer for integrering ved inngangen av hvert år blir LKI 2016 brukt som kilde (2020; 2021; 2022). Helsedirektoratet har i samarbeid med OsloMet og Høyskolen i Innlandet skrevet en rapport om helsekompetanse blant innvandrerbefolkningen, her blir LKI 2016 sitert og brukt i begrunnelsen for hvorfor undersøkelsen deres var nødvendig (Le et al., 2021). LKI er hyppig nevnt i regjeringenes strategiske arbeid om integrering. LKI 2016 benyttes som kunnskapsgrunnlag i både integrering gjennom kunnskap (KD, 2018) og regjeringen brukte LKI i sin strategiplan for hverdagsintegrering (AID, 2021). LKI 2016 ble benyttet for å skrive Meld. St. 19 (2019) Folkehelse og et bedre samfunn. Rogaland (2022) henviser til LKI 2016 i deres rapport om integrering.

5.8. Samarbeidspartnere

En ny levekårsundersøkelse blant innvandrere krever store ressurser å gjennomføre, men gir til gjengjeld omfattende kunnskaper og analysemuligheter. Som vi har sett, gjøres slike analyser både innenfor og utenfor SSB. I planleggingen av forrige LKI ble det avholdt møter med eksterne brukere, med muligheter for å diskutere de planene vi hadde for opplegg og innhold i undersøkelsen. På denne måten fikk vi nyttige innspill til det videre arbeidet. Det eksterne fagmiljøet er nå enda større, og det kan være behov for organiserte møtepunkter for diskusjon av variabler, spørsmåls-

formuleringer og gjennomføring. Hvem som skal inviteres til de ulike temaene, er i noen grad avhengig av hvilke interesser som til enhver tid er levende i forskningsmiljøene.

Undersøkelsen bør også kunne gi grunnlag for å utvikle integreringspolitikken og politikk for å bedre innvandrernes kår. LKI bør kunne gi grunnlag for å følge utviklingen som enkelte handlingsplaner vil påvirke. Det kan for eksempel gjelde handlingsplan mot rasisme og diskriminering (AID, 2023), Handlingsplanen Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold 2021-2024 (KD, 2021) og Hverdagsintegrering – Strategi for å styrke sivilsamfunnets rolle på integreringsfeltet 2021-2014 (AID, 2021) og arbeidet med ny handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer som skal legges frem våren 2025. Derfor vil det også være aktuelt å invitere representanter fra AID, Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD) og Barne- og familiedepartementet (BFD) samt berørte direktorater som Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) inn i dette arbeidet.

Samtidig som vi åpner for og ønsker velkommen til samarbeid med et bredt fagmiljø, er det også nødvendig å minne om begrensningene som ligger i spørreskjemaets lengde, og føringer på spørreskjemaet som undersøkelsens formål gir.

6. Innsamlingsmetode ved LKI 2026

Hvor omfattende spørreskjema som utarbeides for å belyse temaene i undersøkelsen må sees i sammenheng med valg av innsamlingsmetode. Ved LKI 2016 ble det brukt telefon- og besøksintervju for innsamling av data, som begge er ressurskrevende. For å få best mulig svarprosent og svar kvalitet i undersøkelsen, må spørreskjema/intervjuer bruke respondentenes morsmål. Både ved telefon- og besøksintervju vil dette kreve at ikke bare spørreskjema oversettes til flere språk, men også at intervjuere kan snakke disse språkene. Ved å tilby respondentene å svare ved hjelp av selvadministrerte elektroniske spørreskjema – webskjema – vil det være tilstrekkelig å oversette skjema til morsmål, som innebærer langt mindre kostnader. Dette vil imidlertid legge strengere føringer på lengden av skjema. Ikke alle vil ha mulighet til å svare på webskjema, så det mest hensiktsmessige vil da være å ta i bruk en kombinasjon av webskjema og telefonintervju. Hensikten er å få en så god svarprosent som mulig og samtidig redusere selektiviteten i frafallet.

Kostnader knyttet til datainnsamling beror på ulike forhold, som utvalgets størrelse, antall språk som spørreskjema skal oversettes til, hvorvidt det er nødvendig å ha intervjuere som snakker respondentenes morsmål samt lengden på spørreskjema.

6.1. Forprosjekt

Hvis SSB får tilslag på å gjennomføre en levekårsundersøkelse blant innvandrere i 2026 ser vi på det som nødvendig at vi gjennomfører et forprosjekt hvor vi planlegger innsamlingsperioden, og vi ser for oss at følgende må avklares og planlegges:

- Avklare innhold i skjema og hvilke språk skjemaet skal oversettes til.
- Avklare utvalgsplan, hvilke landgrupper som skal delta, botid, stratifisering og utvalgsstørrelse.
- Avklare hvilke innsamlingsmetoder som skal benyttes og hvordan datafangst i ulike grupper bør foregå. For noen grupper kan det for eksempel være hensiktsmessig å starte datafangsten på telefon, for andre å starte på web etc.
- Avklare bruk av insentiver for å motivere til bedre deltakelse.
- Avklare behovet for nye intervjuere og skissere hvordan intervjuergruppen bør organiseres for mest mulig effektiv datafangst

Arbeidet med planlegging av datainnsamlingen, oversettelse og programmering av spørreskjema, bør starte så snart anbefalingene i forprosjektet er gjennomgått og enighet om videre opplegg er avklart. Under forutsetning av at programmering av skjema kommer i gang i august 2025, kan oppstart av datainnsamlingen settes til februar 2026.

6.2. Tre ulike innsamlingsdesign

Til en eventuell ny levekårsundersøkelse blant innvandrere foreslås det tre ulike måter å gjennomføre datafangsten på, men felles for alle beregningene er:

- **Utvalg:** 11 100 hvis vi inkluderer 13 land, 11 800 hvis vi inkluderer 14 land og 12 500 hvis vi inkluderer 15 land. 700 innvandrere i hvert land. Dessuten 4 land med 500 norskfødte med innvandrerforeldre i hver landgruppe, forutsatt at vi inkluderer 4 land i tilleggsundersøkelsen (norskfødte med innvandrerforeldre).
- **Forventet svarprosent:** 50 prosent
- **Insentiver:** Gavekort på kr 500 til de som deltar. Dette er en økning på kroner 200 fra 2016, i tråd med SSBs standard.

Alternativ 1: Besøk/telefon

Dette designet er omtrent som ved forrige gjennomføring i 2016, men med en nedjustering av planlagt besøksandel til 20 prosent, slik det faktisk ble sist. Reisetiden er justert opp til to timer, da vi erfarte i 2016 at det var vanskelig å få tak i intervjuere utenfor Oslo. Reisetiden ble dermed høyere enn det vi budsjetterte med. I dette alternativet tilbys ikke webskjema, noe som gjør at spørreskjemaet kan ha omtrent samme lengde som i 2016.

- **Intervjutid:** 45 minutter
- **Mode:** Besøk (20 prosent) og telefon (80 prosent)
- **Ansettelse og opplæring:** I beregningene har vi antatt at vi trenger omtrent 70 intervjuere for å kunne gjennomføre undersøkelsen. Vi antar at av disse må vi ansette 40 nye på grunn av at vi trenger språkkunnskap som ikke finnes i det eksisterende intervjuerkorpsset.

Oppsummering

Ved å velge **Alternativ 1** tillater det oss å ivareta store deler av spørreskjema slik det var i 2016. Arbeidet med et nytt spørreskjema skal reflektere tiden vi lever i, skjemaet vil derfor aldri ble helt likt som i tidligere levekårsundersøkelser. Likevel vil det å kunne videreføre temaene og mange av spørsmålene fra 2016 tillate oss å sammenligne levekårene til innvandrere og barn av innvandrere over tid. Sammenligning av innvandreres levekår over tid er ett av formålene ved å gjennomføre en ny levekårsundersøkelse for innvandrere i 2026. **Alternativ 1** egner seg best for å ivareta sammenligning av innvandreres levekår tilbake i tid. **Alternativ 1** er imidlertid det klart dyreste alternativet av de tre som er skissert her.

Alternativ 2: Telefon/web/besøk

Med dette designet kan respondentene velge å gjennomføre undersøkelsen på web eller telefon, og i noen tilfeller besøk. Besøksintervjuene reserveres for respondenter som har et spesielt behov for dette. På grunn av innføring av webskjema, bør intervjutiden være på maksimalt 25 minutter. Det forventes 20 prosent svar på web. I beregningen har vi antatt en besøksandel på 10 prosent blant dem som kontaktes på telefon. Resten tas som telefonintervju.

- **Intervjutid:** 20-25 minutter
- **Mode:** Web, telefon, besøk (10 prosent besøk)
- **Ansettelse og opplæring:** I beregningene har vi antatt at vi trenger omtrent 70 intervjuere for å kunne gjennomføre undersøkelsen. Av disse må det ansettes 30 nye grunnet språkkunnskap som ikke finnes i det eksisterende intervjuerkorpsset.

Oppsummering

Med **Alternativ 2**, ser vi på et spørreskjema som er langt kortere, grunnet kortere intervjutid. Enkelte spørsmål må fjernes helt og andre spørsmål må omformuleres. Vi har nye og bedre registerdata siden 2016. Dette vil imidlertid ikke være på samme måletidspunkt som når undersøkelsen blir gjennomført. Dette alternativet vil ikke ivareta sammenligning tilbake i tid på en like god måte som Alternativ 1. **Alternativ 2** er derimot klart rimeligere enn alternativ 1.

Alternativ 3: Telefon/web

Med dette designet, kan respondentene gjennomføre undersøkelsen på web eller telefon, men ikke ved besøk. På grunn av innføring av webskjema, bør intervjutiden være på maksimalt 25 minutter. Det forventes 20 prosent svar på web. Resten tas på telefon.

- **Intervjutid:** 20-25 minutter
- **Mode:** Web og telefon

- **Ansettelse og opplæring:** I beregningene har vi antatt at vi trenger omtrent 70 intervjuere for å kunne gjennomføre undersøkelsen, og at det må ansettes 30 nye grunnet språkkunnskap som ikke finnes i det eksisterende intervjukorpset.

Oppsummering

Alternativ 3 deler de samme forutsetningen når det kommer til spørreskjema som alternativ 2.

Alternativ 3 er det billigste av de tre alternativene som skisseres her, og krever også mindre menneskelige ressurser i og med at det ikke er behov for intervjuere som reiser rundt i landet.

7. Hvorfor LKI 2026 – konklusjoner og anbefalinger

LKI er mye brukt i analyser, forskning og utredningsarbeid, og er et viktig kunnskapsgrunnlag om innvandreres levekår som bør fornyes og oppdateres med noen års mellomrom og bidra til at tallene er sammenlignbare over tid.

For å dekke det behovet en LKI skal møte, er det nødvendig med flere og andre opplysninger enn det som bare kan hentes fra registre. Virkeligheten som skal beskrives og forstås, og de registerdata vi har til rådighet forandrer seg stadig. Det er derfor nødvendig med en oppdatert kunnskapsplattform både for forskning, politikktutvikling og ikke minst for allmennheten.

Det publiseres jevnlig statistikk, beskrivelser og analyser basert på registerdata, og tidligere LKI (sist i 2016) har fått stor tilleggsverdi gjennom at svar på intervjuene er koblet mot registerdata. Ved en ny LKI, vil det være tilgang til et forbedret folkeregister, i tillegg til husholdningsregister, virksomhets- og foretaksregister, boligregister og meldinger i A-ordningen. I tillegg kan det være mulig å koble informasjon fra inntektsregisteret og fra Norsk Pasientregister.

LKI er gradvis blitt mer omfattende, og i takt med at oppmerksomheten har økt omkring innvandringsfeltet, har den fått en stadig mer sentral rolle i etableringen av et kunnskapsgrunnlag om innvandring og integrering i Norge. I 2016 ble utvalget trukket blant innvandrere fra tolv land, mens det i 1983 bare var fire. Man har tatt sikte på å ha med land som hadde mange innvandrere i Norge, og som samtidig var de mest relevante for utforming av integreringspolitikken. Det er ved enkelte anledninger droppet land som har vist seg å bli mindre relevante enn andre, og tatt inn land som har fått økende betydning, både i antall og interesse.

Innsamlingsmetodene har stadig endret seg, fra besøksintervju til økt bruk av telefonintervju. Etter 2016 har web-baserte intervjuer blitt mer vanlig, eventuelt i kombinasjon med telefon eller besøk. Over tid har svarprosenten generelt sunket i slike undersøkelser, noe som det må tas høyde for og gjøres tiltak for å redusere.

Antallet innvandrere i Norge har vært i rask og noe ujevn økning helt siden 1970. Økningen har vært særlig sterk i et par perioder etter at utvalget til 2016-undersøkelsen ble trukket. Særlig stor innvandring var det av syrere og andre flyktninger i 2015-2016 og av ukrainere etter fullskala-invasjonen i 2022, noe en ny LKI må ta hensyn til.

Blant dem som er født i Norge med to utenlandsfødte foreldre er det stadig flere som har nådd en alder som gjør det meningsfylt å studere deres deltakelse i utdanning og arbeid. Fra 2006 har det vært et eget utvalg av norskfødte med to utenlandsfødte foreldre, og for LKI 2026 vil det være ytterligere noen land med så mange unge voksne norskfødte at det kan vurderes om det er grunnlag for å utvide utvalget.

En levekårsundersøkelse blant personer med innvandrerbakgrunn må forholde seg til de øvrige levekårsundersøkelsene i SSB. Det er herfra det kan hentes sammenligningsgrunnlag mellom innvandrere og den øvrige befolkningen, og dermed er det nødvendig å gjenbruke flere av spørsmålene derfra. Viktigst av undersøkelsene er EU-SILC og Livskvalitetsundersøkelsen. Verken disse eller andre levekårsundersøkelser kan imidlertid erstatte LKI. De fleste har for små utvalg av innvandrere, og selv for dem med store nok utvalg, mangler det brede fokus som er LKIs viktigste egenskap. Innvandringsspesifikke spørsmål mangler i alle andre undersøkelser.

Siden de andre undersøkelsene ikke oversettes til alle respondentenes morsmål, vil frafallet måtte bli særlig stort blant nyankomne og blant dem som er så dårlig integrerte at de ikke behersker norsk. Med særlig stort frafall i slike grupper, vil resultatene kunne gi et overdrevent positivt bilde av integreringen. Noen av de store undersøkelsene har skjema også på engelsk, og enkelte har skjema

også på noen få andre språk. Selv den undersøkelsen med størst innvandrertvalg (Livskvalitetsundersøkelsen) gir ikke grunnlag for analyser av innvandrere fra enkeltland, og det er bare enkelte av formålene ved en LKI den kan oppfylle.

Tidligere LKI-er har ikke hatt noen tall for gjennomsnittet blant innvandrere i Norge å sammenligne med, annet enn der det finnes registerdata. Ved å bruke det store innvandrertvalget i Livskvalitetsundersøkelsen, på de områdene der spørsmålene er de samme, kan vi sammenligne gjennomsnitt for innvandrere i Norge med tall for de landene som er med i LKI, gitt at skjevheten i frafallet lar seg håndtere.

En ny levekårsundersøkelse blant personer med innvandrerbakgrunn i 2026 mener vi vil tjene følgende formål:

1. Å få kunnskap om innvandrernes levekår i Norge
2. Å få kunnskap om viktige sider ved innvandrernes levekår som ikke fanges opp av registre
3. Sammenligne innvandrernes levekår med de generelle levekårene i Norge
4. Sammenligne levekårene blant de store innvandrergruppene
5. Sammenligne levekårene blant innvandrerne på forskjellige tidspunkt
6. Se ulike variabler og tema i sammenheng
7. Sammenligne levekårene blant innvandrerne med deres norskfødte barns
8. Beskrive de ulike gruppenes hverdagsintegrering

Vi vil legge vekt på å intervjuere innvandrere fra land som har stor betydning for innvandrings- og integreringspolitikken. De med bakgrunn fra Vest-Europa og Nord-Amerika vil ikke bli prioritert. Det er ikke funnet plass til å legge et spesielt arbeidsinnvandrertfokus til grunn, verken i valg av spørsmål eller i utvalget av land. Som i 2016 vil LKI 2026 omfatte innvandrere med minimum to års botid, i alderen 16-74 år og norskfødte med innvandrerforeldre i aldersgruppen 16-39 år. Utvalgene fra landene må være store nok til at vi får svar fra minst 350 innvandrere og 250 norskfødte med innvandrerforeldre fra hvert land.

Vi vil ta med de samme landene som sist, men vurderer å sløyfe Kosovo:

Polen, Somalia, Eritrea, Irak, Pakistan, Iran, Afghanistan, Vietnam, Tyrkia, Bosnia-Hercegovina, Sri Lanka, (Kosovo). Listen over utvalgsland suppleres med Ukraina og Syria, og vi foreslår også at India vurderes.

I tillegg til antallet er det viktig også å ta hensyn til:

- Hvilken betydning har kunnskap om innvandrerne fra de enkelte landene for integreringspolitikken.
- Utviklingen i antall fram til nå og mulige endringer framover.
- Hvor mye ny kunnskap vil inkluderingen av et land gi i tillegg til de landene som allerede er med.
- Er norskfødte med innvandrerforeldre fra et land viktig, må også innvandrerens tas med.

For utvalget av norskfødte med innvandrerforeldre foreslår vi å beholde de samme fire bakgrunnslandene som i LKI 2016: Tyrkia, Pakistan, Sri Lanka og Vietnam, og trekke et bruttoutvalg på 500 personer i alderen 16-39 år fra hvert land. Dette for å få minst 250 svar fra hvert land. I tillegg kan det vurderes å trekke tilsvarende utvalg av norskfødte med innvandrerforeldre fra Somalia og Irak dersom den økonomiske rammen tilsier at det vil være rom for det.

Dersom web-basert datainnsamling blir valgt, må spørreskjemaet gjøres en del kortere enn sist, kanskje ned mot halve lengden. Noen spørsmål kan erstattes med registerinformasjon, og noen steder er det mulig med betydelige forenklinger. For eksempel har vi registerinformasjon om

husholdning, inntekt og arbeid som kan benyttes for å forenkle spørreskjema. I tillegg må det gjøres en gjennomgang av hvilke andre tema som kan forenkles og eventuelt utelates i en ny undersøkelse. Dette må gjøres på bakgrunn av bruken av de ulike temaene i LKI både internt og eksternt.

Referanser

- AID. (2021). *Hverdagsintegrering*. Regjeringen (Arbeids- og inkluderingsdepartementet). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/b6ae799c27fb4455a1e5c6d8d06f6c7d/hverdagsintegrering.pdf>
- AID. (2023). *Handlingsplan mot rasisme og diskriminering - ny innsats 2024-2027*. Regjeringen (Arbeid- og inkluderingsdepartementet). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/8da2b05800224771a3548ba4007817e4/no/pdfs/handlingsplan-mot-rasisme-og-diskriminering.pdf>
- AID. (2023, 12 19). *Høring av forslag om videreføring av midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina m.m.* Hentet fra regjeringen.no (Arbeids- og inkluderingsdepartementet): <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-av-forslag-om-videreforing-av-midlertidige-endringer-i-lovverket-som-folge-av-ankomst-av-fordrevne-fra-ukraina-m.m/id3018901/?expand=horingsbrev>
- Arnesen, R., & Molstad, C. (2024). *Overgang til norsk statsborgerskap*. Statistisk sentralbyrå, Rapport 2024/3. Hentet fra https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/artikler/overgang-til-norsk-statsborgerskap-1977-2021/_attachment/inline/1130ffc0-5e70-429e-a07e-e450e5af695e:c18c1a4aba6726f6279d7922e4c001bbfe712bc3/RAPP2024-03.pdf
- Barstad, A. (2018). *Livskvalitet blant innvandrere - En analyse basert på levekårsundersøkelsen blant personer med innvandrerbakgrunn 2016*. Statistisk sentralbyrå, Rapport 2018/31. Hentet fra https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/_attachment/362063?_ts=165ccb60e80
- Blom, S. (2010a). *Sosiale forskjeller i innvandreres helse*. SSB, Rapporter 2010/47. Hentet fra http://www.ssb.no/emner/03/01/rapp_201047/rapp_201047.pdf
- Blom, S. (2010b). Sysselsetting blant innvandrere: Hvilke betydning har individuelle egenskaper og tilpasningsstrategier? *Søkelys på arbeidslivet*(27), ss. 59-78. Hentet fra <https://www.idunn.no/doi/epdf/10.18261/ISSN1504-7989-2010-01-02-06>
- Blom, S., & Henriksen, K. (2008). *Levekår blant innvandrere i Norge 2005/2006*. Statistisk sentralbyrå, Rapport 2008/5. Hentet fra https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_200805/rapp_200805.pdf
- Bye, L. S. (2023). *Stortingsvalgundersøkelsen 2021*. Statistisk sentralbyrå, Notater 20123/16. Hentet fra https://www.ssb.no/valg/stortingsvalg/artikler/stortingsvalgundersokelsen-2021.dokumentasjonsnotat/_attachment/inline/ab78f267-2348-4d02-a718-a55b2bb41883:255b957a5e358273abdb05a4a377f1c8f9da90c5/NOT2023-16.pdf
- Dalen, H. B., & Larsson, M. R. (2022, Mars 1). *Statistik Sentralbyrå*. Hentet fra Store forskjeller i innvandreres livskvalitet: <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/levekår/artikler/store-forskjeller-i-innvandreres-livskvalitet>
- Dalen, H. B., Schlyter, M., & Grimstad, S. (2022). *Levekårsundersøkelsen 2022 - Dokumentasjonsnotat*. Statistisk Sentralbyrå, Notater 2022/36. Hentet fra https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/levekår/artikler/levekårsundersokelsen-2022.dokumentasjonsnotat/_attachment/inline/da08955b-c1cd-407b-9150-a309330e6216:6c6ce43ca4dc18bbac0eddab138e7e3b0f40790a/NOT2022-36.pdf

- Dalgard, A. B. (2018). *Levekår blant norskfødte med innvandrerforeldre*. Statistisk sentralbyrå, Rapport 2018/20. Hentet fra https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/_attachment/352917?_ts=163f3c45b50
- Dzamarija, M. T. (2016). Bosniere - Integreringsvinnere? *Samfunnspeilet*. Hentet fra <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/bosniereintegreringsvinnerne>
- Eimhjellen, I., Bentsen, H. L., & Wollebæk, D. (2020). *Sivilsamfunnsdeltaking blant innvandrere i Noreg*. Oslo/Bergen: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivilligsektor. Hentet fra <https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmllui/bitstream/handle/11250/2636124/Sivilsamfunnsdeltaking%2bblant%2binnvandrere%2bi%2bNoreg.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Elgvin, O., & Tronstad, K. (2013). Nytt land, ny religiøsitet? Religiøsitet og sekularisering blant ikke-vestlige innvandrere i Norge. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 1. Hentet fra <https://www.idunn.no/doi/epdf/10.18261/ISSN1504-291X-2013-01-03>
- Falnes-Dalheim, E., & Bye, L. S. (2021). *Lokalvalgundersøkelsen 2019*. Statistisk sentralbyrå, Notater 2021/19. Hentet fra https://www.ssb.no/valg/artikler-og-publikasjoner/_attachment/455108?_ts=179d0ee74d8
- FHI. (2023). *Folkehelseinstituttet*. Hentet fra Folkehelseinstituttet.no: <https://www.fhi.no/he/npr/>
- Gram, K. H. (2022). *Øke svarprosenten blant innvandrere i Livskvalitetsundersøkelsen*. Statistisk Sentralbyrå, Notater 2022/33. Hentet fra https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/levekår/artikler/oke-svarprosenten-blant-innvandrere-i-livskvalitetsundersokelsen/_attachment/inline/7bac402c-f822-4758-b719-1222bd5af8c2:b9d0a1ebebda6b752a571e65078e6c41512d1ade/NOT2022-33.pdf
- Grimstad, S. (2023). *Mediebruksundersøkelsen 2022*. SSB, Notater 2023/18. Hentet fra https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/tids-og-mediebruk/artikler/mediebruksundersokelsen-2022.dokumentasjonsnotat/_attachment/inline/f8f6f462-a921-48fb-a875-06beb11ba387:b6178538952894712457da6ea640248bb165df68/NOT2023-18.pdf
- Grytten, J., Skau, I., & Sørensen, R. (2023, Desember 9). Fertility and immigration: Do immigrant mothers hand down their fertility. *Economics Human Biology*. doi:<https://doi.org/10.1016/j.ehb.2023.101339>.
- Hatterem, A. (2022). *Økonomiske levkår for lavinntektsgrupper*. Statistisk sentralbyrå, Rapport 2022/45. Hentet fra <https://www.ssb.no/inntekt-og-formue/inntekt-og-formue/artikler/okonomi-og-levekår-for-lavinntektsgrupper-2022>
- Henriksen, K., & Østby, L. (2007, Dec 19). Etterkommere - integreringens lakmestest. *Plan*, ss. 30-37. doi:<https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3045-2007-05-0>
- Henriksen, K., Østby, L., & Normann, T. (2012). *Hvordan får kunnskap om innvandreres levkår?* SSB, Notater 64/2012. Hentet fra https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/notat_201264/notat_201264.pdf
- HOD. (2019, April 5). *Meld. St. 19 (2018–2019) - Folkehelsemeldinga — Gode liv i eit trygt samfunn*. (H. o. omsorgsdepartementet, Redaktør) Hentet fra Regjeringen.no (Helse- og Omsorgsdepartementet): <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-19-20182019/id2639770/>

- Holmøy, A. (2023). *Kulturbruksundersøkelsen 2021*. SSB, Notat 2023/17. Hentet fra https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/kultur/artikler/kulturbruksundersokelsen-2021.dokumentasjonsnotat/_attachment/inline/a9f21880-f6dc-4071-aea3-085376908340:a95e347c310bea4d4daceb892eb69d34531133f7/NOT202317.pdf
- Holmøy, A., & Wiggen, K. S. (2017). *Levekårsundersøkelsen blant personer med innvandrerbakgrunn - Dokumentasjonsrapport*. Statistisk Sentralbyrå, Notat 2017/20. Hentet fra https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/_attachment/309526?ts=15c361c0140
- IMDi. (2017). *Integrering i Norge 2017*. IMDi (Inkludering og Mangfoldsdirektoratet). Hentet fra <https://www.imdi.no/globalassets/dokumenter/arsrapporter-og-styrende-dokumenter/arsrapport-2017/integrering-i-norge-overordnet-analyse-2017.pdf>
- IMDi. (2018). *Integrering i Norge 2018*. IMDi (Inkludering- og Mangfoldsdirektoratet). Hentet fra <https://www.imdi.no/globalassets/dokumenter/arsrapporter-og-styrende-dokumenter/arsrapport-2018/integrering-i-norge-2018>
- IMDi. (2019). *Integrering i Norge 2019*. IMDi (Inkludering og Mangfoldsdirektoratet). Hentet fra https://www.imdi.no/globalassets/dokumenter/arsrapporter-og-styrende-dokumenter/arsrapport-2019/arsrapport_2019_vedlegg1.pdf
- IMDi. (2020). *Indikatorer for integrering - Tilstand og utviklingstrekk ved inngangen til 2020*. IMDi (Inkludering og Mangfoldsdirektoratet). Hentet fra https://www.imdi.no/contentassets/05e2fd2076cf4b17938d2913a403a852/integrering_i_norge_2020.pdf
- IMDi. (2021). *Indikator for integrering - Tilstand og utvikling ved inngangen til 2021*. IMDi (Inkludering og Mangfoldsdirektoratet). Hentet fra <https://www.imdi.no/contentassets/03d9d7b5995943de8010f8182e4c2a91/indikatorer-for-integrering-2021.pdf>
- IMDi. (2022). *Indikatorer for integrering. Status og utviklingstrekk for 2022*. IMDi (Inkludering- og Mangfoldsdirektoratet). Hentet fra <https://www.imdi.no/contentassets/507ec06524674e4ca041a7f920395045/indikatorer-for-integrering-2022.pdf>
- Ishaq, B. (2024). *Detrminants of health among Muslims in Norway. Muslim religiosity and perceived discrimination among muslims in Norway - impact on behaviour*. Oslo: Menighetsfakultetet.
- Ishaq, B., Johanssen, A., & Østby, L. (2021, September). Muslim religiosity and health outcomes: A cross-sectional study among. *SSM - Population Health*(15). doi:<https://doi.org/10.1016/j.ssmph.2021.100843>.
- Ishaq, B., Østby, L., & Diaz, E. (2024). Discrimination and health: a cross-sectional study comparing Muslims with other-religious. *Accepted for publication by Scandinavian Journal of Public Health*.
- KD. (2018). *Integrering gjennom kunnskap*. Regjeringen (Kunnskapsdepartementet). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/710bc325b9fb4b85b29d0c01b6b6d8f1/regjeringens-integreringsstrategi-20192022.pdf>
- KD. (2021). *Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold*. Regjeringen (Kunnskapsdepartementet). Hentet fra

- <https://www.regjeringen.no/contentassets/bf09aa64a96c4d5e8a69abd4c723f8e9/212002-kd-handlingsplan-mot-negativ-kontroll-og-aresrelatert-vold-web.pdf>
- Kirkeberg, M. I., Dzamarija, M. T., Bratholmen, N. V., & Strøm, F. (2019). *Norskfødte med innvandreforeldre - Hvordan går det med dem? Demografi, utdanning, arbeid og inntekt*. Statistisk sentralbyrå, Rapport 2019/21. Hentet fra <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/attachment/391638?ts=16bb80598d8>
- Kitterød, R. H., & Nadim, M. (2020, January-June). Embracing gender equality: gender-role attitudes among second-generation immigrants in Norway. *Demographic Research*, ss. 411-440. doi:10.4054/DemRes.2020.42.14
- Kjøllestad, M., Straiton, M., Øyen-Ødegaard, C., Aambø, A., Holboe, O., Johansen, R., . . . Indseth, T. (2019). *Helse Blant innvandrere i Norge - Levekårsundersøkelsen 2016*. Folkehelse instituttet. Hentet fra https://fhi.brage.unit.no/fhi-xmlui/bitstream/handle/11250/2632079/Kjoellesdal_2019_Hel.pdf?sequence=1
- Kleven, Ø., & Bergseteren, T. (2022). *Velgerundersøkelsen 2019*. Statistisk Sentralbyrå, Rapport 2022/21. Hentet fra https://www.ssb.no/valg/kommunestyre-og-fylkestingsvalg/artikler/innvandrere-og-kommunestyrevalg-2019/_attachment/inline/ab4a81f7-d7af-4a90-90ae-c1db689dbf97:d5cd95ff08debebcdbdfca481737e4803bb47c45/RAPP2022-44.pdf
- Krokedal, L., Nergaard, S., & Kvalø, E. (2024). *Urgistrert utvandring fra Norge - kartlegging av omfanget*. Statistisk sentralbyrå, Notat 2024/3. Hentet fra https://www.ssb.no/befolkning/flytting/artikler/uregistrert-utvandring-fra-norge/_attachment/inline/2b780628-56b2-400c-ad12-125a2b9894bc:a679064cdc81beb854dbbb730f1e0409780d1b7e/NOT2024-03.pdf
- Le, C., Finbråten, H. S., Pettersen, K. S., Guttersrud, Ø., & Joranger, P. (2021). *Helsekompetanse i fem utvalgte innvanderpopulasjoner i Norge: Pakistan, Polen, Somalia, Tyrkia og Vietnam*. Helsedirektorater, OsloMet, Høgskolen i Innlandet. Hentet fra https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/befolkningens-helsekompetanse/Befolkningens%20helsekompetanse%20del%20II%20-%20Helsekompetansen%20i%20fem%20utvalgte%20innvanderpopulasjoner%20i%20Norge.pdf/_attachment/inline/10dec1b9-0d63-4746-ac27-041ed77238
- Leirvik, M. S., Hernes, V., Liaodden, T. M., & Tronsdat, K. R. (2023, April 28). Utenlandsadoptertes erfaringer med rasisme og diskriminering. *Todsskrift for samfunnsforskning*, ss. 103-125. doi:https://doi.org/10.18261/tfs.64.2.1
- Løwe, T. (2018). *Levekår blant unge med innvanderbakgrunn - Unge oppvokst i Norge med foreldre fra Pakistan, Tyrkia og Vietnam*. Statistisk sentralbyrå, Rapport 2018/14. Hentet fra https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_200814/rapp_200814.pdf
- Midtbøen, A., & Kitterød, R. H. (2019, Mai 5). Beskytter assimilering mot diskriminering? *Norsk sosiologisk tidsskrift*, ss. 353-371. doi:https://doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2019-05-04
- Molstad, C. (2023). *Sosialmobilitet blant innvandrere og norskfødte med innvandreforeldre. 2023/8*. Statistisk sentralbyrå. Hentet fra <https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/artikler/sosial-mobilitet-blant-innvandrere-og-norskfodte-med-innvanderforeldre>

- Molstad, C. S., Gulbrandsen, F., & Steinkeller, A. (2022). *Familieinnvandring og ekteskapsmønstre 1990-2020*. Statistisk sentralbyrå, Rapport 2022/3. Hentet fra https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/artikler/familieinnvandring-og-ekteskapsmonster-1990-2020/_attachment/inline/d14d2547-8ec5-4952-86e6-d26ac2189abe:1c95d401c430a8b421f5ceb230a43a4a655b2320/RAPP2022-03.pdf
- Molstad, C., & Barstad, A. (2023). *Sosial mobilitet blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre*. Statistisk sentralbyrå, Rapport 2023/28. Hentet fra https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/artikler/sosial-mobilitet-blant-innvandrere-og-norskfodte-med-innvandrerforeldre/_attachment/inline/8ee82bd0-2427-4a3a-98d9-06354f489262:240af548a339935a68f1cf4f83f8cb432f546e1c/RAPP2023-28.pdf
- Nadin, M. (2016, mai 06). Integreringens lakmustest. *Morgenbladet*. Hentet fra <https://www.morgenbladet.no/aktuelt/forskning/2016/05/06/integreringens-lakmustest/>
- Olsen, B., & Bye, K. S. (2021). *Personer 16.39 år med innvandrerbakgrunn i arbeid og utdanning, 2020*. Statistisk sentralbyrå, Rapport 2021/40. Hentet fra https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/artikler/personer-16-39-ar-med-innvandrerbakgrunn-i-arbeid-og-utdanning-2020/_attachment/inline/81d9c0e8-0c39-4712-9191-aeafb4a94871:1dc9b310a2a29eb4f99fc88b1426ed46e2c860f7/RAPP2021-40.pdf
- Rogaland Fylkeskommune. (2022). *Kunnskapsgrunnlag for integrering*. Hentet fra <https://www.rogfk.no/Handlers/DownloadPrintPdf.ashx?url=%2f%2fwww.rogfk.no%2fvare-tjenester%2fintegrering%2fkunnskapsgrunnlag-for-integrering%2f%3fprint%3d1%26securelevel%3dtoken&title=Kunnskapsgrunnlag%20for%20integrering&token=f821441e47bd>
- SSB. (2020, Mai 13). *SSB.no*. Hentet fra Variabelliste til VoF: <https://www.ssb.no/data-til-forskning/utlan-av-data-til-forskere/variabellister/virksomhets-og-foretaksregisteret-vof>
- SSB. (2020, april 29). *SSB.no*. Hentet fra Variabelliste for sysselsetting: <https://www.ssb.no/data-til-forskning/utlan-av-data-til-forskere/variabellister/arbeidsmarked>
- SSB. (2020, april 23). *SSB.no*. Hentet fra Variabelliste for arbeid og lømm: <https://www.ssb.no/data-til-forskning/utlan-av-data-til-forskere/variabellister/a-ordningen#:~:text=A%2Dordningen%20er%20en%20samordnet,alle%20opplysningene%20som%20samles%20inn>.
- SSB. (2021, Februar 17). *SSB.no*. Hentet fra Variabelliste for valg: <https://www.ssb.no/data-til-forskning/utlan-av-data-til-forskere/variabellister/valg>
- SSB. (2023, desember 18). *SSB*. Hentet fra Forbruksundersøkelsen: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/forbruk/statistikk/forbruksundersokelsen>
- SSB. (u.d.). *SSB*. Hentet februar 29, 2024 fra Tidsbruksundersøkelsen: <https://www.ssb.no/innrapportering/tidsbruk>
- Tronstad, K. R. (2009). *Opplevd diskriminering blant innvandrere*. Statistisk sentralbyrå. Hentet fra <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/opplevd-diskriminering-blant-innvandrere-med-bakgrunn-fra-ti-ulike-land>.
- Tronstad, K. R., Nygård, M., & Bask, M. (2018). *Accumulation of welfare problems among immigrants in Norway*. Norwegian Institute for Urban and Regional Research. Hentet fra

<https://www.imdi.no/contentassets/1960eb95349149f5afac37f6649a3886/accumulation-of-welfare-problems-among-immigrants-in-norway.pdf>

Tronstad, K., & Rogstad, J. (2012). *Stemmer de ikke? Politisk deltakelse blant innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre*. FAFO, Rapport 2012/26. Hentet fra <http://www.fafo.no/pub/rapp/20253/20253.pdf>

Vrålstad, S., & Wiggen, K. S. (2017). *Levekår blant innvandrere i 2016*. Statistisk sentralbyrå, Rapport 2017/13. Hentet fra <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/attachment/309211>

Østby, L. (2024, Januar 18). *Innvandrere i Norge 2023: Europeiske sammenlikninger*. Hentet fra <https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/artikler/innvandrere-i-norge-2023-europeiske-sammenlikninger>

Østby, L., & Dalgard, A. B. (2017). 4 prosent muslimer i Norge. *Samfunnsspeilet*. Hentet fra <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/4-prosent-muslimer-i-norge--329115>

Østby, L., & Guldbrandsen, F. B. (2022). *Innvandring og Innvandrere i Norden, 2016-2020*. Statistisk sentralbyrå, Rapport 2022/11. Hentet fra https://www.ssb.no/befolkning/flytting/artikler/innvandring-og-innvandrere-i-norden-2016-2020/_attachment/inline/d691d233-c109-43ed-98d4-bcded2c6963e:7311dcab5dace412d370dca3d4e4dce4d52f8839/RAPP2022-11.pdf